

POLITIKAS ZIŅOJUMS
PAR MIGRĀCIJAS UN PATVĒRUMA
SITUĀCIJU LATVIJĀ
2009.GADĀ

Rīgā, 2009.gada decembrī

Par ziņojuma izstrādi Latvijā ir atbildīgs
Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkts

Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkts
ir Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

Ziņojuma autori:

Ilze Siliņa-Osmāne, Eiropas migrācijas tīkla
Latvijas kontaktpunkta eksperte

Diāna Safonova, Valsts robežsardzes Galvenās pārvaldes Imigrācijas pārvaldes
Atgriešanas un patvēruma meklētāju lietu dienesta galvenā inspektore, kapteine

Recenzenti:

Maira Roze, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes priekšnieka vietniece

Jānis Citskovskis, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes priekšnieka vietnieks

Ilze Briede, Migrācijas nodaļas vadītāja

Līga Vijupe, Patvēruma lietu nodaļas vadītāja

Sanda Kundrāte, Personu statusa kontroles nodaļas vadītāja

Sanita Siljāne, Projektu un starptautiskās sadarbības nodaļas vadītāja

Ilona Ceļmalniece, Juridisko un Eiropas lietu nodaļas vadītājas vietniece

Lāsma Stabiņa, Iekšlietu ministrijas Nozares politikas departamenta Politikas ieviešanas
nodaļas vecākā referente

Sandis Barks, Iekšlietu ministrijas Nozares politikas departamenta Politikas plānošanas
nodaļas vecākais referents

Kontakti:

Čiekurkalna 1.līnija 1, k-3

Rīga, Latvija, LV-1026

Tālrunis: +371 67219492

Fakss: +371 67219431

E-pasts: emn@pmlp.gov.lv

Tīmeklis: www.emnlatvia.lv

SATURA RĀDĪTĀJS

ANOTĀCIJA	5
1. POLITISKAIS UN TIESISKAIS IETVARŠ	6
1.1. POLITISKĀS SISTĒMAS STRUKTŪRA	6
1.2. TIESISKĀS SISTĒMAS STRUKTŪRA	7
2. POLITISKĀ, TIESISKĀ UN INSTITUCIONĀLĀ ATTĪSTĪBA LATVIJĀ MIGRĀCIJAS UN PATVĒRUMA JOMĀ	9
2.1. BŪTISKĀKĀS POLITISKĀS IZMAIŅAS	9
2.2. BŪTISKĀKĀS DISKUSIJAS PAR POLITIKAS UN NORMATĪVO AKTU PILNVEIDOŠANU	10
2.3. BŪTISKĀKĀS INSTITUCIONĀLĀS IZMAIŅAS	13
3. POLITIKAS UN NORMATĪVO AKTU IZMAIŅAS MIGRĀCIJAS UN PATVĒRUMA JOMĀ	15
3.1. IMIGRĀCIJAS KONTROLE UN PĀRRAUDZĪBA	15
3.1.1. EIROPAS IMIGRĀCIJAS UN PATVĒRUMA PAKTS	15
3.1.2. PAPILDUS IZMAIŅAS	21
3.2. BĒGĻU AIZSARDZĪBA UN PATVĒRUMS	23
3.2.1. EIROPAS IMIGRĀCIJAS UN PATVĒRUMA PAKTS	23
3.2.2. PAPILDUS IZMAIŅAS	25
3.3. NEPAVADĪTIE NEPIĻNGADĪGIE	27
3.4. EKONOMISKĀ MIGRĀCIJA	28
3.4.1. EIROPAS IMIGRĀCIJAS UN PATVĒRUMA PAKTS	28
3.4.2. PAPILDUS IZMAIŅAS	30
3.5. CITA LEGĀLĀ MIGRĀCIJA	31
3.5.1. EIROPAS IMIGRĀCIJAS UN PATVĒRUMA PAKTS	31
3.5.2. PAPILDUS IZMAIŅAS	31
3.6. INTEGRĀCIJA	33
3.6.1. EIROPAS IMIGRĀCIJAS UN PATVĒRUMA PAKTS	33
3.7. NELEGĀLĀ IMIGRĀCIJA	35
3.7.1. EIROPAS IMIGRĀCIJAS UN PATVĒRUMA PAKTS	35
3.7.2. PAPILDUS IZMAIŅAS	35

3.8. CILVĒKU TIRDZNIECĪBAS NOVĒRŠANA	36
3.8.1. EIROPAS IMIGRĀCIJAS UN PATVĒRUMA PAKTS	36
3.8.2. PAPILDUS IZMAIŅAS	39
3.9. ATGRIEŠANA	39
3.9.1. EIROPAS IMIGRĀCIJAS UN PATVĒRUMA PAKTS	39
3.9.2. PAPILDUS IZMAIŅAS	46
3.10. GLOBĀLĀ PIEEJA MIGRĀCIJAI	46
3.10.1. EIROPAS IMIGRĀCIJAS UN PATVĒRUMA PAKTS	46
4. EIROPAS SAVIENĪBAS TIESĪBU AKTU IEVIEŠANA	48
METODOLOĢIJA	49
IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS	50

ANOTĀCIJA

Saskaņā ar Eiropas Savienības Padomes 2008.gada 14.maija lēmuma Nr.2008/381/EK, ar ko izveido Eiropas migrācijas tīklu¹, 9.panta 1.punktu katrs Eiropas migrācijas tīkla valsts kontaktpunkts reizi gadā sniedz ziņojumu, kurā izklāstīts stāvoklis migrācijas un patvēruma jomā attiecīgajā dalībvalstī, ietverot politikas attīstību un statistikas datus.

Politikas ziņojums par migrācijas un patvēruma situāciju Latvijā 2009.gadā sniedz pārskatu par migrācijas un patvēruma politikas un normatīvo aktu attīstību un izmaiņām, kā arī par informāciju par Eiropas imigrācijas un patvēruma pakta īstenošanu Latvijā 2009.gadā.

Šis politikas ziņojums ir ceturtais Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes kā Eiropas migrācijas tīkla (turpmāk – Tīkls) Latvijas kontaktpunkta sagatavotais pārskats. Politikas ziņojumus par migrācijas un patvēruma situāciju Latvijā 2006., 2007. un 2008.gadā ir iespējams lejupielādēt Tīkla Latvijas kontaktpunkta mājas lapā www.emnlatvia.lv.

Šī ziņojuma mērķis ir atspoguļot **nozīmīgākās** politiskās izmaiņas migrācijas un patvēruma jomā Latvijā. Ziņojums ietver sevī trīs galvenos uzdevumus – attēlot nacionālo tiesību aktu izmaiņas, administratīvo praksi un politiskās un publiskās debates migrācijas un patvēruma jomā, ietvert informāciju par Eiropas imigrācijas un patvēruma pakta īstenošanu Latvijā, un dokumentēt Eiropas normatīvo aktu stāvokli un Eiropas politisko notikumu ietekmi Latvijā.

Pētījums izstrādāts, pamatojoties uz Eiropas Komisijas izstrādāto un Tīkla nacionālo kontaktpunktu apstiprināto specifikāciju.

Ziņojuma izstrādē iesaistīto Tīkla 26 valstu kontaktpunktu pārskata rezultāti tiks apkopoti sintēzes ziņojumā veicot salīdzināšanu, lai noteiktu tendences un pārraudzītu politiskos notikumus migrācijas un patvēruma jomā Eiropas Savienībā (turpmāk - ES). Sintēzes ziņojumu izmantos ikgadējās Eiropas Padomes debatēs, kas notiks 2010.gada jūnijā.

Šī ziņojuma pirmajā daļā tiek apskatīts Latvijas migrācijas un patvēruma jomas politiskais un tiesiskais ietvars, minot būtiskākās politiskās un tiesiskās sistēmas vispārējās struktūras izmaiņas.

Otrajā daļā tiek apskatīta politiskā, tiesiskā un institucionālā attīstība Latvijā migrācijas un patvēruma jomā, ietverot būtiskākās politiskās, institucionālās izmaiņas un būtiskākās diskusijas par politikas un normatīvo aktu pilnveidošanu Latvijā migrācijas un patvēruma jomā.

Trešajā daļā apskatīta Latvijas politikas un normatīvo aktu izmaiņas migrācijas un patvēruma jomā, ietverot Latvijas atbildīgo institūciju Eiropas imigrācijas un patvēruma pakta īstenošanas gaitu.

Ceturtajā daļā apskatīts ES normatīvo aktu ieviešanas progress nacionālajos normatīvajos aktos un administratīvajā praksē.

Pārskata pielikumā aprakstīta darba metodoloģija: pielietotās metodes informācijas un informācijas avotu izvēlē, minētas iestādes, kas sniedza atbalstu informācijas iegūšanā un apkopošanā, kā arī uzrādītas problēmas, ar kurām nācās saskarties, veicot informācijas analīzi.

¹ Eiropas Padomes 2008.gada 14.maija lēmums Nr.2008/381/EK, ar ko izveido Eiropas migrācijas tīklu.// Oficiālais Vēstnesis, L 131, 21.05.2008.

1. POLITISKAIS UN TIESISKAIS IETVARS

1.1. Politiskās sistēmas struktūra

Politikas ziņojums par migrācijas un patvēruma situāciju Latvijā 2006.gadā un izpētes darbs „Migrācijas un patvēruma politikas organizācija Latvijā” sniedza detalizētu pārskatu par Latvijas politikas sistēmas struktūru migrācijas un patvēruma jomā. Iekšlietu ministrija ir vadošā valsts pārvaldes iestāde iekšlietu nozarē, kas arī izstrādā un īsteno politiku migrācijas jomā. Bez Iekšlietu ministrijas ar migrācijas un patvēruma jautājumiem nodarbojas arī Ārlietu ministrija, Labklājības ministrija, Ekonomikas ministrija, Veselības ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija, Tieslietu ministrija, kā arī valsts drošības iestādes un pašvaldības. Minētās valsts pārvaldes iestādes savas kompetences ietvaros savstarpēji sadarbojas, lai īstenotu labas pārvaldības principus.

Tomēr svarīgi ir atzīmēt, ka Latvijā 2009.gadā ir notikušas būtiskas strukturālas izmaiņas institūcijās, kas ir atbildīgas par migrācijas un patvēruma jautājumiem. Proti, saskaņā ar 2008.gada 29.oktobra Ministru kabineta rīkojumu Nr.650 „Par Īpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās sekretariāta reorganizāciju”² Īpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās sekretariāts ar 2009.gada 1.janvāri pievienots Bērnu un ģimenes lietu ministrijai un tās jaunais nosaukums ir Bērnu, ģimenes un sabiedrības integrācijas lietu ministrija.

2009.gada 28.aprīlī valdība pieņēma lēmumu par Bērnu, ģimenes un sabiedrības integrācijas lietu ministrijas reorganizāciju.³ Valdības mērķis Bērnu, ģimenes un sabiedrības integrācijas lietu ministrijas reorganizācijai bija pilnveidot valsts pārvaldes institucionālo sistēmu un nodrošināt tās darbības efektivitāti.⁴ Valdība nolēma, ka Bērnu, ģimenes un sabiedrības integrācijas lietu ministrijas funkcijas pārņems trīs ministrijas: Labklājības ministrija, Tieslietu ministrija un Izglītības un zinātnes ministrija. Labklājības ministrija pārņēma valsts politikas izstrādi bērnu tiesību aizsardzības un bērnu un ģimenes tiesību jomā. Tieslietu ministrija pārņēma valsts politikas izstrādi sabiedrības integrācijas jomā, kā arī tās īstenošanas organizēšanu un koordinēšanu. Valsts politika sabiedrības integrācijas jomā ietver pilsoniskās sabiedrības attīstības un starpkultūru dialoga sekmēšanu, līdzdalību atbalsta sistēmas pilnveidošanā veicinot imigrantu veiksmīgu iekļaušanos sabiedrībā, kā arī Eiropas

² Ministru kabineta 2008.gada 29.oktobra rīkojums Nr.650 „Par Īpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās sekretariāta reorganizāciju” // Latvijas Vēstnesis, Nr.169, 30.10.2008.

³ Valdība vienojas reorganizēt Baštika vadīto ministriju.//

<http://www.diena.lv/lat/politics/hot/bastiks-uzskata-ka-sai-valdibai-berni-neinterese> - [sk.28.04.2009.].

⁴ Saskaņā ar Ministru kabineta 2009.gada 6.maija rīkojumu Nr.281 „Par Bērnu, ģimenes un sabiedrības integrācijas lietu ministriju” // Latvijas Vēstnesis, Nr.71, 08.05.2009. [spēkā ar 06.05.2009.]

Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda pārraudzības īstenošanu. Savukārt Izglītības un zinātnes ministrija pārņēma valsts politikas izstrādi jaunatnes jomā.

Saskaņā ar 2009.gada 15.decembra Ministru kabineta sēdes protokolu Nr.88⁵ Ministru kabinets nolēma nodot Naturalizācijas pārvaldi Iekšlietu ministrijas padotībā. Ministru kabineta veiktās izmaiņas Iekšlietu un Tieslietu ministrijas, kā arī Naturalizācijas pārvaldes nolikumos paredz, ka Naturalizācijas pārvalde turpmāk būs atsevišķa Iekšlietu ministrijas padotības iestāde, līdz ar to Iekšlietu ministrijai piešķirta jauna kompetence – izstrādāt un īstenot tiesību politiku pilsonības jomā. Naturalizācijas pārvaldes nolikuma grozījumu anotācijā norādīts, ka Naturalizācijas pārvaldes funkcijas tiek nodotas Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei.

Politikas ziņojums par migrācijas un patvēruma situāciju Latvijā 2006.gadā un izpētes darbs „Migrācijas un patvēruma politikas organizācija Latvijā” atrodams un lejupielādējams Tīkla Latvijas kontaktpunkta mājas lapā www.emnlatvia.lv.

1.2. Tiesiskās sistēmas struktūra

2006.gada politikas ziņojumā par migrācijas un patvēruma situāciju Latvijā un izpētes darbā „Migrācijas un patvēruma politikas organizācija Latvijā” ir atspoguļota informācija par tiesību sistēmu migrācijas un patvēruma jomā.

2009.gadā tiesību sistēma migrācijas un patvēruma jomā nav būtiski mainījusies. Joprojām ārzemnieku ieceļošanas, uzturēšanās, tranzīta, izceļošanas un aizturēšanas kārtību, kā arī kārtību, kādā ārzemniekus tur apsardzībā Latvijas Republikā un izraida no tās, lai nodrošinātu starptautiskajām tiesību normām un Latvijas valsts interesēm atbilstošas migrācijas politikas īstenošanu, nosaka *Imigrācijas likums*⁶ un tam pakārtotie Ministru kabineta noteikumi. Jāatzīmē, ka 2009.gada 15.jūnijā Latvijas Republikas Saeima (turpmāk-Saeima⁷) pieņēma jaunu *Patvēruma likumu*⁸, kas stājās spēkā 2009.gada 14.jūlijā. 2009.gada laikā pēc Patvēruma likuma spēkā stāšanās atbildīgās ministrijas ir sagatavojušas Ministru kabineta noteikumu projektus, kas paredzēti Patvēruma likumā Ministru kabinetam dotā pilnvarojuma izpildei. Saskaņā ar Patvēruma likuma Pārejas noteikumu 3.punktu Ministru kabinets attiecīgos noteikumus izdod līdz 2010.gada 14.janvārim. Savukārt likums „*Par Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāju statusu Latvijā Republikā*”⁹ nosaka Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāja statusa piešķiršanas un zaudēšanas kārtību Latvijā Republikā

⁵ Ministru kabineta 2009.gada 15.decembra sēdes protokols Nr.88.// <http://www.likumi.lv/doc.php?id=202334>

⁶ Imigrācijas likums.// Latvijas Vēstnesis, Nr.169, 20.11.2002.

⁷ Saeima - Latvijas Republikas parlaments.

⁸ Patvēruma likums.// Latvijas Vēstnesis, Nr.100, 30.06.2009.

⁹ Likums „Par Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāju statusu Latvijā Republikā”.// Latvijas Vēstnesis, Nr.107, 07.07.2006.

atbilstoši Padomes 2003.gada 25.novembra direktīvai Nr.2003/109/EK par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji¹⁰.

¹⁰ Padomes 2003.gada 25.novembra direktīva 2003/109/EK par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji.// Oficiālais Vēstnesis, L 016, 23.01.2004.

2. POLITISKĀ, TIESISKĀ UN INSTITUCIONĀLĀ ATTĪSTĪBA LATVIJĀ MIGRĀCIJAS UN PATVĒRUMA JOMĀ

2.1. Būtiskākās politiskās izmaiņas

2009.gada 20.februārī pēc Tautas partijas valdes priekšsēdētāja aicinājuma atkāpties¹¹, Ministru prezidents Ivars Godmanis¹² paziņoja Valsts prezidentam Valdim Zatleram par atkāpšanos no valdības vadītāja amata. Prezidents Ivara Godmaņa demisiju pieņēma un paziņoja, ka sāks sarunas ar visām Saeimas partijām par valdības veidošanu.¹³

2009.gada 12.martā Saeima ārkārtas sēdē apstiprināja jauno Ministru prezidenta Valda Dombrovska vadīto valdību.¹⁴ Jauno valdību veido partija “Jaunais laiks”, „Tautas partija”, „Zaļo un zemnieku savienība”, “Pilsoniskā savienība” un apvienība „Tēvzemei un Brīvībai”/LNNK”, kurām kopā Saeimā ir 64 balsis.

Jaunizveidotajā valdībā ir septiņi jauni ministri – aizsardzības ministrs Imants Lieģis, ekonomikas ministrs Artis Kampars, finanšu ministrs Einars Repše, iekšlietu ministre Linda Mūrniece, kultūras ministrs Ints Dālderis, labklājības ministrs Uldis Augulis un zemkopības ministrs Jānis Dūklavs.

Jaunā iekšlietu ministre Linda Mūrniece pārstāv politisko partiju „Jaunais laiks”. Linda Mūrniece ir strādājusi iekšlietu nozarē no 1992. līdz 1997.gadam.

Pieci ministri ir saglabājuši savus amatus no iepriekšējā Ministru prezidenta Ivara Godmaņa vadītās valdības: ārlietu ministrs, izglītības un zinātnes ministre, reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrs, satiksmes ministrs un vides ministrs, bet bijušais iekšlietu ministrs Mareks Segliņš, kas pārstāv „Tautas partiju” tika apstiprināts Tieslietu ministra amatā.

Nozīmīgas izmaiņas notika arī valsts iestāžu augstāko amatpersonu vidū, tā Valsts robežsardzes priekšnieka ģenerāļa Gunāra Dāboliņa amatā saskaņā ar 2009.gada 9.aprīļa Ministru kabineta rīkojumu Nr.234 „Par N.Garbaru” iecēla Valsts robežsardzes Rīgas pārvaldes priekšnieku pulkvedi Normundu Garbaru un Tieslietu ministrijas Naturalizācijas pārvaldes priekšnieces Eiženijas Aldermanes vietā amatā saskaņā ar 2009.gada 27.augusta Ministru kabineta rīkojumu Nr.588 „Par Ē.Baranovski” iecēla Ēriku Baranovski, kurš iepriekš pildīja Naturalizācijas pārvaldes priekšnieces vietnieka pienākumus. Līdz ar minētajām

¹¹Melbārzde L. Tautas partija prasa valdības demisiju, premjers dodas pie prezidenta.// , http://www.db.lv/a/2009/02/20/Tautas_partija_prasa_vald?open=sec. – [sk.20.02.2009.]

¹²I.Godmaņa valdība Saeimā tika apstiprināta 2007.gada 20.decembrī.

¹³ Fridrihsone M. Godmanis aiziet.//

http://www.db.lv/a/2009/02/20/Godmanis_aiziet?open=sec – [sk.20.02.2009.]

¹⁴ Jauce S. Apstiprina Valda Dombrovska valdību.//

<http://www.lv.lv/index.php?menu=fotoreportazas&fid=513> – [sk. 22.09.2009.]

izmaiņām divās nozīmīgās iestādēs, kas saistītas ar migrācijas jomu, ir paredzamas arī zināmas izmaiņas šo iestāžu darbībā.

2.2. Būtiskākās diskusijas par politikas un normatīvo aktu pilnveidošanu

Kā jau minēts šī pārskata 2.1.punktā, 2009.gada 12.martā Latvijas Republikas Saeima ārkārtas sēdē apstiprināja jauno Ministru prezidenta Valda Dombrovska vadīto valdību, kas saskaņā ar Ministru kabineta iekārtas likuma¹⁵ 5.pantu un 1994.gada 28.jūlija likuma "Saeimas Kārtības rullis"¹⁶ 27.panta 1.punktu izstrādāja valdības deklarāciju, kurā definētas valdības darbības prioritātes un mērķi.

Salīdzinot Valda Dombrovska Ministru kabineta deklarācijas mērķus un uzdevumus ar iepriekšējās valdības deklarācijas mērķiem un uzdevumiem, migrācijas jautājums šajā deklarācijā ir zaudējis aktualitāti. Valdība plāno darboties tā, lai atgūtu sabiedrības uzticību valsts varai, lai radītu priekšnoteikumus ekonomiskās krīzes pārvarēšanai un liktu stabilus pamatus Latvijas izaugsmei, sabiedrības labklājībai un drošībai.¹⁷ Migrācijas joma nav minēta valdības izvirzītajos uzdevumos.

Nemot vērā smago ekonomisko situāciju valstī, Latvijas politiskajā vidē aizsākās diskusijas par iespēju trešo valstu pilsoņiem saņemt uzturēšanās atļaujas ar nosacījumu, ka viņi investēs ievērojumus līdzekļus Latvijas ekonomikā. Pirmos ierosinājumus Ministru prezidentam Valdim Dombrovskim iesniedza Rīgas mērs Nils Ušakovs¹⁸, kas pārstāv politisko partiju apvienību „Saskaņas centrs”¹⁹. Politiku diskusijas atbalstu guvušas arī uzņēmēju vidū, par ko liecina nekustamo īpašumu kompānijas „Latio” īpašnieka Edgara Šīna uzskats, ka „situācijā, kad iedzīvotāji pamet Latviju, termiņuzturēšanās atļauju izsniegšana nodrošinātu iespēju dažiem desmitu turīgiem ārzemnieku dzīvot, iegādātajos mājokļos, Latvijā un maksāt nodokļus.”²⁰

Dažādu līmeņu politisko diskusiju rezultātā Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisija 2009.gada 15.oktobrī atbalstīja ieceri atvieglot uzturēšanās atļauju izsniegšanu ārzemniekiem, kas Latvijā iegādājas vienu vai vairākus nekustamos īpašumus vismaz 50 000 LVL (~70 000 EUR) vērtībā vai investējuši uzņēmuma pamatkapitālā vismaz 10 000 LVL (~14 000 EUR) un nodarbina vismaz trīs darbiniekus. Minētā komisija atbalstīja ieceri, izskatot Saeimas otrajā lasījumā grozījumus Imigrācijas

¹⁵ Ministru kabineta iekārtas likums.// Latvijas Vēstnesis, Nr.64, 11.04.2002.

¹⁶ Saeimas Kārtības rullis.// Latvijas Vēstnesis, Nr.96, 18.08.1994.

¹⁷ Deklarācija par Valda Dombrovska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību.// Latvijas Vēstnesis, Nr.40, 12.03.2009.

¹⁸ Ievēlēts 2009.gada 1.jūlijā.

¹⁹ Varētu izvērtēt uzturēšanās atļauju piešķiršanu investoriem.// <http://www.delfi.lv/news/national/politics/varetu-izvertet-uzturešanas-atlauju-pieskirsanu.d?id=27020699> – [sk. 24.09.2009.]

²⁰ Iljinska K. Šīns: uzturēšanās atļauju pārdošana ir laba ideja.// http://www.db.lv/2/a/2009/09/11/SHins_uztureshanas_atlauju - [sk. 11.09.2009.]

likumā. Komisijas priekšsēdētājs Vents Armands Krauklis, kas pārstāv Tautas partiju, skaidroja, ka grozījumu mērķis ir piesaistīt investīcijas, radīt jaunas darbavietas un „no nāves punkta” izkustināt nekustamā īpašuma tirgu.

Grozījumu projekts paredz, ka uzturēšanās atļauju uz laiku, kas nepārsniedz piecus gadus, varēs saņemt trešo valstu pilsoņi, ja būs ieguldījuši kapitālsabiedrībās pamatkapitālā vismaz 10 000 LVL (~14 000 EUR), nodarbina uz pilnu slodzi ne mazāk kā trīs darbiniekus, no kuriem vismaz puse ir Latvijas pilsoņi vai nepilsoņi, ES pilsoņi vai Eiropas Ekonomiskās zonas valstu pilsoņi, un valsts vai pašvaldību budžetā gada laikā nodokļos samaksājuši vismaz 50 000 LVL (~70 000 EUR). Tāpat grozījumi paredz, ka uzturēšanās atļaujas ne ilgāk kā uz pieciem gadiem varēs saņemt arī tad, ja persona Latvijā iegādājusies un viņai pieder viens vai vairāki nekustamie īpašumi, kuru kopējā darījuma summa vai tirgus vērtība ir ne mazāka kā 100 000 LVL (~140 000 EUR), bet īpaši atbalstāmajās teritorijās – 50 000 LVL (~70 000 EUR).²¹ Būtiski ir atzīmēt, ka līdz šim Imigrācijas likums paredzēja, ka uzturēšanās atļaujas Latvijā var iegūt uz laiku, kas nepārsniedz piecus gadus, ja persona ir komercrēģistrā rēģistrēts individuāls komersants vai komercrēģistrā rēģistrēta amatpersona.

Edgara Šīna viedoklim pēc mēneša pievienojās arī Akciju sabiedrības „Rīgas elektromašīnbūves rūpnīca” valdes priekšsēdētājs Grigorijs Uspenskis: „termiņuzturēšanās atļauju piešķiršana trešo valstu pilsoņiem, viennozīmīgi, ir pietiekams iemesls, lai ar to varētu piesaistīt ievērojamas investīcijas. Bijušo PSRS²² valstu iedzīvotāji ir ieinteresēti termiņuzturēšanās atļauju iegūšanā uzsākot uzņēmējdarbību Latvijā, turklāt Latvija potenciālajiem investoriem ir pievilcīga ar to, ka paver uzņēmējdarbības iespējas ES.”²³

2009.gada 10.novembrī Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisija nolēma pārskatīt tās 2009.gada 15.oktobrī apstiprinātos priekšlikumus, paaugstinot prasības investoriem. Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisija rosināja atkārtoti izvērtēt priekšlikumu varbūtējos drošības riskus un ekonomisko izdevīgumu. Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisija plāno, ka uzņēmējam pamatkapitālā būs jāinvestē vismaz 25 000 LVL (~35 000 EUR), jārada vismaz piecas jaunas darba vietas, nodokļos valstij jāsamaksā vismaz 10 000 LVL (~14 000 EUR) gadā. Plānots noteikt, ka vismaz pusei nodarbināto jābūt Latvijas pilsoņiem vai nepilsoņiem, ES pilsoņiem vai Eiropas Ekonomiskās zonas valstu pilsoņiem. Pēc Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijas aplēsēm līdz ar šo

²¹ Plāno atvieglot uzturēšanās atļauju izsniegšanu investoriem un nekustamo īpašumu pircējiem.// <http://www.delfi.lv/news/national/politics/plano-atvieglot-uzturesanas-atlauju-izsniegšanu.d?id=27408919> – [sk. 15.10.2009.]

²² PSRS – Padomju Sociālistisko Republiku Savienība.

²³ Iljinska K. Uzņēmējs: termiņuzturēšanās atļaujas ir labs iemesls investīcijām.// http://www.db.lv/2/a/2009/10/15/Uznamejs_terminuztureshan - [sk. 15.10.2009.]

priekšlikumu ieviešanu varētu tikt radītas aptuveni 2500 jaunas darba vietas, bet nodokļu ieņēmumi varētu sasniegt piecus miljonus latu. Ņemot vērā sarunas ar banku pārstāvjiem, Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisija piedāvā arī jaunu normu – uzturēšanās atļauju varēs prasīt, ja subordinētajā kapitālā ieguldīs vismaz 200 000 LVL (~281 000 EUR).²⁴

Pret minētajiem Imigrācijas likuma grozījumiem iestājas Kārlis Šadurskis, kurš Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijā pārstāv Pilsoniskās savienības partiju. „Latvijas Avīzes” laikraksta intervijā deputāts uzsvēra, ka Pilsoniskās savienības partija neiebilst idejai, ka par nopietniem ieguldījumiem Latvijas ekonomikā varētu piešķirt termiņuzturēšanās atļauju Latvijā. Deputāts uzskata, ka, ja uzņēmējs ienācis ar savu kapitālu, dibinājis uzņēmumu, tad viņam ir tiesības biznesu no šejienes pārraudzīt, bet tad tām būtu jābūt vismaz pusmiljona investīcijām. Jārada vismaz 50 darbavietas Latvijas cilvēkiem. Savukārt par nekustamā īpašuma iegūšanu nevajadzētu ieviest pilnīgi nekādas privilēģijas. Atverot robežu par dažiem tūkstošiem latu, nekur nav teikts, ka šo zaļo zonu šķērsos tikai „klusī un pieklājīgi” krievu uzņēmēji. Šo iespēju var izmantot cilvēki no Tuvo Austrumu un citām valstīm, kuri reizumis spiesti meklēt un iet daudz sarežģītākus ceļus, lai iefiltrētos Rietumos. Pilsoniskās savienības deputāts uzsvēra arī, ka Drošības policija atbalsta Pilsoniskās savienības pozīciju un piekrīt, ka minētie Imigrācijas likuma grozījumi varētu izraisīt papildu naudas atmazgāšanas un nelegālās imigrācijas palielināšanās risku.²⁵ Deputātu vidū ir vērojama viedokļu dažādība jautājumā par termiņuzturēšanās atļauju izsniegšanas nosacījumiem, kas, savukārt, būtiski ietekmē Imigrācijas likuma grozījumu virzību Saeimā.

Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas deputāti sadarbībā ar valsts drošības iestādēm un Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes amatpersonām sagatavoja jaunu Imigrācijas likuma grozījumu redakciju, kurā ir noteikts, ka termiņuzturēšanās atļauju šajā likumā noteiktajā kārtībā ārzemniekam ir tiesības pieprasīt:

- uz laiku, kas nepārsniedz piecus gadus, ja viņš ir ieguldījis kapitālsabiedrības pamatkapitālā ne mazāk kā 25 000 latu, rada piecas jaunas darba vietas, kurās uz pilnu slodzi tiek nodarbināti darbinieki, no kuriem ne mazāk kā puse ir Latvijas pilsoņi, Latvijas nepilsoņi, Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņi vai Eiropas Ekonomiskās zonas valstu pilsoņi un valsts vai pašvaldības budžetā saimnieciskā gada laikā kā nodokļus samaksā ne mazāk kā 10 000 latu;

²⁴ Tomēr paaugstina latīņu investoriem uzturēšanās atļauju saņemšanai.// <http://www.diena.lv/lat/business/hotnews/tomer-parskata-nosacijumus-investoriem-uzturesanas-atlauju-sanemsanai> - [sk.10.11.2009.]

²⁵ Līcītis E. Biļete uz Eiropu – 10 000 latu, izglītība „kaktu” augstskolās.// http://www2.la.lv/lat/latvijas_avize/jaunakaja_numura/redakcijas.viesis/?doc=67287 – [sk.13.11.2009.]

- uz laiku, kas nepārsniedz piecus gadus, ja viņš Latvijas Republikā ir iegādājies un viņam pieder viens vai vairāki nekustamie īpašumi Rīgā, Rīgas plānošanas reģionā vai republikas pilsētās, kuru kopējā darījuma summa ir ne mazāka kā 100 000 latu, vai viens vai vairāki nekustamie īpašumi ārpus Rīgas, Rīgas plānošanas reģiona vai republikas pilsētām, kuru kopējā darījuma summa ir ne mazāka kā 50 000 latu, kā arī, ja viņam nav un nekad nav bijuši nekustamā īpašuma nodokļa maksājumu parāda;
- uz laiku, kas nepārsniedz piecus gadus, ja viņš ir veicis finanšu investīcijas Latvijas Republikas kredītiestādē ne mazāk kā 200 000 latu apmērā kredītiestādes subordinētā kapitāla (subordinētā aizdevuma vai subordinēto obligāciju) veidā, kura termiņš nav mazāks par pieciem gadiem un kuru saskaņā ar noguldījuma noteikumiem nav tiesību izbeigt pirms noguldījuma atmaksas termiņa.²⁶

Minētos Imigrācijas likuma grozījumus Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisija skatīja 2009.gada 16.decembra sēdē.²⁷

2.3. Būtiskākās institucionālās izmaiņas

Sākot ar 2009.gada 1.jūliju Iekšlietu ministrijas centrālajā aparātā ieviesta jauna administratīvā struktūra, kurā kādreizējo četru valsts sekretāres vietnieku vietā paredzēti divi, bet līdzšinējo sešpadsmit patstāvīgo struktūrvienību vietā darbosies tikai deviņas. Līdzšinējās Plānošanas, koordinācijas un kontroles departamenta vietā izveidots jauns - Nozares politikas departaments²⁸, kurš saskaņā ar Iekšlietu ministrijas 2009.gada 10.jūlija reglamentu Nr.46 „Nozares politikas departamenta reglaments” izstrādā iekšlietu nozares politiku sabiedriskās kārtības un drošības, robežapsardzības, robežkontroles un nelegālās migrācijas, ugunsdzēsības un glābšanas, civilās aizsardzības, pilsonības un migrācijas, kā arī drošības politikas jomā.²⁹

Pamatojoties uz Ministru kabineta 2006.gada 9.maija rīkojumu Nr.319 „Par valsts nekustamā īpašuma vienotas pārvaldīšanas un apsaimniekošanas koncepciju”³⁰, kā arī uz Eiropas Bēgļu fonda projekta par patvēruma meklētāju uzņemšanas funkciju optimizācijas laikā izdarītajiem secinājumiem, nolemts, ka vispareizākais risinājums šobrīd būtu uzticēt patvēruma meklētāju izmitināšanas centra ēku apsaimniekošanu un uzturēšanu Nodrošinājuma valsts aģentūrai. Tādejādi, pamatojoties uz Iekšlietu ministrijas 2009.gada

²⁶ Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes amatpersonu sniegtā informācija.

²⁷ Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas 2009.gada 16.decembra sēdes darba kārtība.// http://www.saeima.lv/pages/AIEK/komisija-darbiba.jsp?chapter_id=6

²⁸ Laganovskis G. Ministre: iekšlietu reformas bijušas vērienīgas un savlaicīgas.// <http://www.lv.lv/?menu=doc&id=199975> – [sk.03.11.2009.]

²⁹ Iekšlietu ministrijas struktūra.// <http://www.iem.gov.lv/lat/ministrija/struktura/> - [sk.03.11.2009.]

³⁰ Patvēruma meklētāju centru „Mucenieki” nodod IeM aģentūras apsaimniekošanā.// <http://www.iem.gov.lv/lat/aktualitates/jaunumi/?doc=17563> – [sk.12.11.2009.]

9.novembra rīkojumu Nr.2404 „Par nekustamā īpašuma Jaunceltne-2, Ropažu novada Patvēruma meklētāju izmitināšanas centra „Mucenieki” pārvaldītāja maiņu”, Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde ar 2010.gada 1.janvāri Patvēruma meklētāju izmitināšanas centra „Mucenieki” apsaimniekošanu nodod Iekšlietu ministrijas Nodrošinājuma valsts aģentūrai. Vienlaikus Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde joprojām paliek atbildīgā iestāde par patvēruma politikas izstrādāšanu un īstenošanu, taču tai vairs nevajadzēs nodarboties ar saimniecisku problēmu risināšanu, kas neietilpst tās pamatfunkcijās.

Lai optimizētu Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes funkciju izpildi un ievērotu valdības prasības ievērojami samazināt budžeta izdevumus, pamatojoties uz Valsts pārvaldes iekārtas likuma 17.panta pirmo daļu, no 2009.gada 8.jūnija tika reorganizēta Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes struktūra. Veicot Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes pārstrukturēšanu, izveidoti trīs departamenti - Iedzīvotāju reģistra departaments, Personu apliecināšanu dokumentu departaments un Administratīvais departaments, kā arī sešas nodaļas, kas organizēs migrācijas politikas, patvēruma politikas, Eiropas Savienības un juridiskos, kā arī jautājumus, kas saistīti ar personu tiesiskā statusa noteikšanu – Migrācijas nodaļa, Uzturēšanās atļauju nodaļa, Juridisko un Eiropas lietu nodaļa, Projektu un starptautiskās sadarbības nodaļa, Patvēruma lietu nodaļa un Personu statusa kontroles nodaļa.

3.POLITIKAS UN NORMATĪVO AKTU IZMAIŅAS MIGRĀCIJAS UN PATVĒRUMA JOMĀ

3.1.Imigrācijas kontrole un pārraudzība

3.1.1. Eiropas imigrācijas un patvēruma pakts

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde 2009.gadā pamatojoties uz kompetentu iestāžu lēmumiem, Šengenas informācijas sistēmā (turpmāk - SIS) iekļāvusi ziņojumus par 409 personām nolūkā atteikt ieceļošanu Šengenas dalībvalstu teritorijā, no kurām 25 gadījumos ziņojumu iekļaušana bijusi saistīta ar lēmumu pieņemšanu par piespiedu izraidīšanu.³¹

2008.gadā Valsts robežsardze pieņēma 164 lēmumus par personu iekļaušanu SIS, no kuriem 40 gadījumos ziņojumu iekļaušana bija saistīta ar lēmumu pieņemšanu par piespiedu izraidīšanu.

2009.gadā Valsts robežsardze pieņēma 329 lēmumus par personu iekļaušanu SIS, no kuriem 6 gadījumos ziņojumu iekļaušana bija saistīta ar lēmumu pieņemšanu par piespiedu izraidīšanu.

Padomes 2001.gada 28.maija direktīvas 2001/40/EK³² par tādu lēmumu savstarpēju atzīšanu, kas attiecas uz trešo valstu valstspiederīgo personu izraidīšanu, normas ir ieviestas Latvijas normatīvajos aktos ar 2007.gada 20.decembra *Grozījumiem Imigrācijas likumā*³³, kas stājās spēkā ar 2008.gada 23.janvāri. Līdz šim Latvijas Republikas kompetentās institūcijas nav saskārušās ar nepieciešamību praksē piemērot minētās direktīvas prasības.

Valsts robežsardzes 2009.gadā veiktie pasākumi ārējās sauszemes, jūras un gaisa robežas uzraudzībā un kontrolē:

- 2009.gada 27.-28.maijā Latvijas Republikas Valsts robežsardzes koledža sadarbībā ar Valsts robežsardzes Ludzas pārvaldi un Valsts robežsardzes Aviācijas pārvaldi (Turpmāk – Aviācijas pārvalde) organizēja taktiskās mācības „Robeža 2009”, kuru mērķis bija pārbaudīt un pilnveidot Valsts robežsardzes praktiskās iemaņas robežapsardzības nodaļas dienesta organizēšanā attiecībā uz robežpārkāpēju un nelegālo imigrantu atklāšanas un aizturēšanas metodiku, kā arī veikt dažādu valsts robežas kontroles līdzekļu izpēti, apzināt to izmantošanas iespējas un taktiku valsts robežas likumpārkāpēju atklāšanā un aizturēšanā.

³¹ Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes amatpersonu sniegtā informācija.

³² Padomes 2001.gada 28.maija direktīva 2001/40/EK par tādu lēmumu savstarpēju atzīšanu, kas attiecas uz trešo valstu valstspiederīgo personu izraidīšanu.// Oficiālais Vēstnesis, L 149, 02.06.2001.

³³ Likums „Grozījumi Imigrācijas likumā”.// Latvijas Vēstnesis, Nr.4, 09.01.2008. [spēkā ar 23.01.2008.]

- 2009.gada 22.-23.jūlijā Valsts robežsardzes Daugavpils pārvalde sadarbībā ar Aviācijas pārvaldi organizēja taktiskās mācības ar mērķi pilnveidot robežpārkāpēju un nelegālo imigrantu atklāšanas un aizturēšanas metodiku, paņēmienus un savstarpējo sadarbību starp Valsts robežsardzes teritoriālās pārvaldes struktūrvienībām, kā arī, lai uzlabotu sadarbību starp Valsts robežsardzes Daugavpils pārvaldi, Aviācijas pārvaldi un kaimiņvalstu robežsargiem robežpārkāpēju meklēšanas pasākumos un ārkārtas situācijās.
- 2009.gada 16.novembrī Valsts robežsardzes Ventspils pārvalde sadarbībā ar Aviācijas pārvaldi organizēja taktiskās mācības „RONIS 2009” ar mērķi pārbaudīt Valsts robežsardzes Ventspils pārvaldes kuģošanas līdzekļu apkalpju teorētiskās un praktiskās zināšanas dažādas grūtību pakāpes uzdevumu veikšanā.
- Valsts robežsardzes dienesta suņu un dienesta suņu pavadoņu (kinologu) iesaistīšana arvien ir viens no efektīvākajiem robežas joslas kontroles un neseno notikušu robežpārkāpumu konstatēšanas veidiem un robežpārkāpēju kustības virzienu noteikšanas līdzekļiem, bet labvēlīgu apstākļu gadījumā – arī robežpārkāpēju izsekošanas un aizturēšanas līdzekļiem. Valsts robežsardzes normatīvajos aktos ir noteiktas 8 dienesta suņu štatu vietas (ar atsevišķiem izņēmumiem) katrā robežapsardzības nodaļā.
- Tā kā uz valsts robežas ir palielinājies nelegālās imigrācijas risks, Valsts robežsardzes teritoriālās pārvaldes palielināja Kriminālmeklēšanas dienestu un Imigrācijas dienestu iesaisti valsts robežas uzraudzībā. 2009.gada laikā tika aizturēti 49 ārzemnieki, kuri mēģināja nelikumīgi šķērsot valsts robežu („zaļo robežu”) ārpus robežkontroles punktiem, izvairoties no robežkontroles.
- Pabeidzot Valsts robežsardzes normatīvo aktu izstrādi, kas reglamentē Aviācijas pārvaldes funkcijas, palielinājās tās iesaiste valsts robežas uzraudzībā, tajā skaitā cīņā ar nelegālo imigrāciju un nelikumīgu un nedeklarēto preču pārvešanu pāri valsts robežai, kā arī glābšanas un meklēšanas darbu veikšanā. Aviācijas pārvaldes amatpersonas 2009.gadā aizturēja 12 personas par nelikumīgu nedeklarētu preču pārvešanu.
- Valsts robežsardze ir sagatavojusi normatīvo aktu, kas ļauj Valsts robežsardzes koledžai piedalīties Valsts robežsardzei deleģēto uzdevumu veikšanai, proti, iesaistot Valsts robežsardzes koledžas resursus valsts robežas apsardzībā, robežkontroles un imigrācijas kontroles veikšanā, ārkārtas situācijas novēršanā un tās radīto sekas likvidēšanā.

- Valsts robežsardzes teritoriālo pārvalžu struktūrvienības tika pilnveidotas amatpersonu darba iemaņas ar „*Schengen Facility*”³⁴ projektu ietvaros iegādātajām tehniskajām iekārtām (piemēram, apmācības ar AFIS, BiomIS³⁵). 2009.gadā nav iegādāts jauns tehniskais aprīkojums. Valsts robežsardze attīsta un pilnveido Valsts robežsardzes elektroniskās informācijas sistēmas „REIS-2002” programmatūru.³⁶

Iekšlietu ministrija izstrādāja un 2009.gada 13.jūlijā Saeimā iesniedza likumprojektu „Grozījumi Imigrācijas likumā”³⁷, kuru Saeima 2009.gada 27.augustā pieņēma pirmajā lasījumā. Minētajā likumprojektā precizēta norma, kas attiecas uz aizliegumu ārzemniekam ieceļot un uzturēties Latvijas Republikā gadījumos, ja ārzemnieks ir iekļauts ne tikai to ārzemnieku sarakstā, kuriem ieceļošana Latvijas Republikā ir aizliegta, bet arī, ja par viņu Šengenas informācijas sistēmā iekļauts ziņojums, kurš liedz iespēju ieceļot un uzturēties Šengenas līguma dalībvalstīs.

Likumprojektā tiek noteikts arī ieceļošanas ierobežojums ārzemniekam, kurš ārvalstī saņēmis jaunu ceļošanas dokumentu un kuram ir derīga uzturēšanās atļauja Latvijas Republikā, proti, ārzemnieks var izmantot iepriekšējo ceļošanas dokumentu ar derīgu uzturēšanās atļauju vienreizējai iebraukšanai Latvijas Republikā, lai saņemtu jaunu uzturēšanās atļauju.³⁸

Saskaņā ar 2003.gada 29.aprīļa Ministru kabineta noteikumiem Nr.217 „Vīzu noteikumi”³⁹ valsts kompetentās institūcijas neizsniedz un neplāno izsniegt biometriskas vīzu ielīmes, kurās būtu ietverti pirkstu nospiedumi. Vīzas ielīmē ir iekļauta personas fotogrāfija un tikai retos gadījumos objektīvu tehnisku iemeslu dēļ vīzas ielīmē var nebūt ietverts personas fotoattēls.⁴⁰

Latvija jau pirms pievienošanās Šengenas līgumam kā ES dalībvalsts ir iesaistījusies konsulārajā sadarbībā ar citu ES dalībvalstu konsulārajām pārstāvniecībām. Kopš Latvija ir kļuvusi par Šengenas līguma dalībvalsti, vietējai konsulārajai sadarbībai Latvijas pārstāvniecības ārvalstīs pievērš pastiprinātu uzmanību, sevišķi tas attiecas uz ārpus Šengenas

³⁴ „*Schengen Facility*” - Šengenas konvencijas finanšu programma.

³⁵ BiomIS - sejas attēla atpazīšanas sistēma.

³⁶ Valsts robežsardzes amatpersonu sniegtā informācija.

³⁷ Likumprojekts „Grozījumi Imigrācijas likumā” //

<http://titania.saeima.lv/LIVS/SaeimaLIVS.nsf/0/A4AE4F3C05CC28E2C22575F2004311B3?OpenDocument> – [sk.27.08.2009.]

³⁸ Likumprojekta „Grozījumi Imigrācijas likumā” anotācija //

<http://titania.saeima.lv/LIVS/SaeimaLIVS.nsf/0/A4AE4F3C05CC28E2C22575F2004311B3?OpenDocument> – [sk.27.08.2009.]

³⁹ 2003.gada 29.aprīļa Ministru kabineta noteikumi Nr.217 „Vīzu noteikumi” // Latvijas Vēstnesis, Nr.65, 30.04.2003. [spēkā ar 01.05.2003.]

⁴⁰ Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes amatpersonu sniegtā informācija.

zonas esošajām pārstāvniecībām, kur nepieciešams turpināt harmonizēt vīzu izsniegšanas praksi, kā arī efektīvi veikt informācijas apmaiņu starp dalībvalstu pārstāvniecībām. Atbildīgās amatpersonas aktīvi piedalās sadarbībā, izmantojot vietējās konsulārās sadarbības sniegtās iespējas ātri apmainīties ar informāciju un atklāt negodprātīgus vīzu pieteikumu iesniedzējus.

2009.gadā Latvija ir izmantojusi iespēju slēgt pārstāvības līgumus vīzu izsniegšanas jomā tajās valstīs, kur Latvijai nav savas diplomātiskās vai konsulārās pārstāvniecības, kā arī vīzu izsniegšanā pārstāvēt citas Šengenas līguma dalībvalstis. Latviju vienoto jeb Šengenas vīzu izsniegšanā 37 valstīs pašlaik pārstāv 5 ES dalībvalstis (Vācija, Ungārija, Slovēnija, Francija, Nīderlande) 38 ES dalībvalstu diplomātiskajās un konsulārajās pārstāvniecībās. Tāpat Latvija vienoto jeb Šengenas vīzu izsniegšanā 6 valstīs pārstāv 6 dažādas ES dalībvalstis (Ungārija, Igaunija, Zviedrija, Slovēnija, Nīderlande, Francija) 8 Latvijas Republikas diplomātiskajās un konsulārajās pārstāvniecībās. Latvijai ir izveidojusies laba sadarbība ar citām ES dalībvalstīm vienoto jeb Šengenas vīzu izsniegšanā. Latvija vienoto jeb Šengenas vīzu izsniegšanā 2009.gadā ir sadarbojusies ar sekojošām ES dalībvalstīm – Vāciju, Franciju, Nīderlandi, Ungāriju, Slovēniju un Igauniju. Ārlietu ministrija plāno turpināt un paplašināt uzsākto sadarbību ar citām ES dalībvalstīm vienoto jeb Šengenas vīzu izsniegšanā arī 2010.gadā.⁴¹

Ministru kabinets 2009.gada 27.oktobra⁴² sēdē nolēma, ka Latvija atbalsta solidaritātes stiprināšanu starp dalībvalstīm. Vienlaikus Latvija stingri atbalsta ES politiski nostiprināto principu, ka starptautisko aizsardzību saņēmušo personu pārvietošana no vienas ES dalībvalsts uz citu ir atkarīga no katras dalībvalsts uzņemšanas kapacitātes. Latvijas Republika šobrīd neplāno iesaistīties 2010.gadā plānotā pilotprojekta par starptautisko aizsardzību saņēmušo personu pārvietošanu no Maltas uz citām ES dalībvalstīm pasākumu īstenošanā.⁴³ Šobrīd Latvija kā atbalstu Vidusjūras migrācijas problēmu risināšanā var piedāvāt savu dalību FRONTEX organizētajās kopīgajās misijās reģionā.⁴⁴

2009.gada 7.februārī stājās spēkā 2009.gada 3.februāra Ministru kabineta noteikumi Nr.99 „Noteikumi par automatizētās pirkstu nospiedumu identifikācijas sistēmā (AFIS)

⁴¹ Ārlietu ministrijas amatpersonu sniegtā informācija.

⁴² Ministru kabineta 2009.gada 27.oktobra sēdes protokols Nr.76.// <http://www.likumi.lv/doc.php?id=199964> – [sk.22.12.2009.]

⁴³ Latvijas nacionālā pozīcija par Pilotprojektu – starptautisko aizsardzību saņēmušo personu pārvietošana no Maltas uz citām Eiropas Savienības dalībvalstīm.// <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40149774&mode=mk&date=2009-10-27> – [sk.21.12.2009.]

⁴⁴ Iekšlietu ministrijas amatpersonu sniegtā informācija.

iekļaujamās informācijas apjomu un izmantošanas kārtību”⁴⁵, kas izdoti saskaņā ar Imigrācijas likuma 3.panta trešo daļu. Noteikumi nosaka Automatizētajā pirkstu nospiedumu identifikācijas sistēmā (turpmāk – AFIS) iekļaujamās informācijas apjomu un izmantošanas kārtību. AFIS ir valsts informācijas sistēma, kurā iekļauti dati par patvēruma meklētājiem Latvijas Republikā un Valsts robežsardzes aizturētajiem ārzemniekiem. AFIS datus izmanto personu identificēšanai, veicot pārbaudes, kas saistītas ar personu ieceļošanas, uzturēšanās, izceļošanas un tranzīta noteikumu ievērošanas kontroli. AFIS pārzinis ir Valsts robežsardze. Līdz ar minēto noteikumu stāšanos spēkā no 2009.gada 23.marta Valsts robežsardze ir pakāpeniski ieviesusi AFIS, kopā 3 (cardscan) un 9 (livescan) AFIS datu ievades darbstacijas, 14 AFIS datu pārbaudes darbstacijas, 1 (RapID) AFIS datu ievades darbstacija un 1 AFIS eksperta darbstaciju.⁴⁶

Valsts robežsardzes sadarbība ar imigrantu izcelsmes un tranzīta valstīm, tehniska atbalsta sniegšana robežkontroles stiprināšanai:

- ES finansētā projekta ietvaros darbam uz Gruziju tika nosūtīti 3 Valsts robežsardzes sakaru virsnieki (Imigrācijas sakaru virsnieks, gaisa līniju koordinators, dokumentu eksperts), kuri apkopo informāciju un sniedz atbalstu Gruzijas varas iestādēm jautājumos, saistītos ar nelegālās imigrācijas apkarošanu un viltoto dokumentu izmantošanu. Sakaru virsnieki pilda pienākumus Latvijas, Lietuvas un Igaunijas labā.
- ES finansētā projekta ietvaros darbam uz Baltkrieviju tika nosūtīts Valsts robežsardzes Imigrācijas sakaru virsnieks, kurš apkopo informāciju un sniedz atbalstu Baltkrievijas varas iestādēm jautājumos, kas ir saistīti ar nelegālās imigrācijas apkarošanu. Sakaru virsnieks pilda pienākumus Latvijas, Lietuvas un Igaunijas labā.
- Dalība ES BOMCA⁴⁷ rīkotajā seminārā „Institucionālas reformas” – Eiropas Integrētās robežu vadības koncepcijas ieviešanas principi un prakse. Labuma saņēmējas – Tadžikistāna, Uzbekistāna, Kirgizstāna, Kazahstāna, Turkmenistāna.
- Iekšlietu ministrijas atašejs Ukrainā un Moldovā apkopo informāciju par nelegālās imigrācijas tendencēm, kā arī nepieciešamības gadījumā nodrošina informācijas apmaiņu starp Valsts robežsardzi un Ukrainas Robežu dienestu.
- Dalība Eiropas Komisijas TAIEX⁴⁸ rīkotajā seminārā – Starptautiskā sadarbība starp robežkontroles iestādēm. Labuma saņēmēja – Baltkrievija.

⁴⁵ 2009.gada 3.februāra Ministru kabineta noteikumi Nr.99 „Noteikumi par automatizētās pirkstu nospiedumu identifikācijas sistēmā (AFIS) iekļaujamās informācijas apjomu un izmantošanas kārtību”// Latvijas Vēstnesis, Nr.21, 06.02.2009. [spēkā ar 07.02.2009.]

⁴⁶ Valsts robežsardzes amatpersonu sniegtā informācija.

⁴⁷ BOMCA – Robežu pārvaldības programma Vidusāzijā.

- Divpusējās sadarbības ietvaros ar Krievijas Federācijas Robežu dienestu ir realizēti šādi pasākumi:
- Krievijas Federācijas robežsargu apmācības viltoto dokumentu atklāšanas jomā, kopīgās valsts robežas apgaita, kinologu vizītes. Iestāžu organizētās Robežu darba grupas sēdes. Pilnvaroto robežu pārstāvju regulāras tikšanās;
 - divpusējās sadarbības ietvaros ar Krievijas Federācijas Federālās migrācijas dienestu ir organizētas divas tikšanās, tai skaitā, parakstīta Vienošanās par sadarbību.
- Valsts robežsardzes sadarbību ar nelegālās migrācijas tranzīvalstīm nosaka šādi līgumi un vienošanās ar trešajām valstīm:
- 1993.gada 18.augustā parakstītais *Latvijas Republikas Valdības un Baltkrievijas Republikas Valdības vienošanās par sadarbību robežapsardzības jautājumos*;
 - 1996.gada 26.februārī Krievijas Federācijā (Sanktpēterburgā) parakstītā *Latvijas Republikas valdības un Krievijas Federācijas valdības vienošanās par sadarbību robežapsardzības jautājumos*;
 - 1999.gada 13.jūlijā Latvijas Republikā (Rīgā) parakstītā *Latvijas Republikas Valsts robežsardzes un Ukrainas Valsts komitejas valsts robežas apsardzības lietās vienošanās par sadarbību valstu robežu apsardzības jautājumos*;
 - 2005.gada 26.augusta *Vienošanās par sadarbību starp Latvijas Republikas Valsts robežsardzi un Moldovas Republikas Robežsardzes dienestu*;
 - 2008.gada 27.februārī Azerbaidžānas Republikā parakstītā *Vienošanās par sadarbību starp Latvijas Republikas Valsts robežsardzi un Azerbaidžānas Republikas Valsts robežu dienestu*;
 - 2008.gada 15.oktobrī Latvijas Republikā (Rīgā) parakstītā *vienošanās par Latvijas Republikas Valsts robežsardzes un Gruzijas Republikas Robežpolicijas sadarbību*.⁴⁹

Līgumi par sadarbību organizētās noziedzības novēršanas un apkarošanas jomā pārsvarā paredz arī sadarbības iespējas nelegālās migrācijas novēršanas un apkarošanas jomā.

⁴⁸ TAIEX - Eiropas Komisijas Tehniskās palīdzības un informācijas apmaiņas birojs.

⁴⁹ Valsts robežsardzes amatpersonu sniegtā informācija.

Minētie līgumi ir noslēgti ar Azerbaidžānu, Baltkrieviju, Gruziju, Izraēlu, Kazahstānu, Moldovu, Slovākiju, Slovēniju, Turciju, Ukrainu un Uzbekistānu.⁵⁰

Pašlaik sagatavošanas procesā atrodas divpusējo līgumu projekti par sadarbību organizētās noziedzības novēršanas un apkarošanas jomā ar šādām valstīm: Albāniju, Argentīnu, Armēniju, Ekvadoru, Kanādu, Ķīnu, Kirgizstānu, Kolumbiju un Krieviju.

2006.gada 28.jūnijā stājās spēkā Latvijas Republikas valdības un Krievijas Federācijas valdības protokols par Apvienotās Latvijas – Krievijas darba grupas par jautājumiem cīņā pret nelegālo migrāciju izveidošanu.⁵¹ Minētā protokola mērķis ir uzlabot Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas darbības koordināciju nelegālās migrācijas novēršanas un apkarošanas jomā, ieskaitot abu valstu kompetento institūciju sadarbības stiprināšanu. 2009.gada 9.jūlijā Maskavā notika ceturrtā Apvienotās Latvijas - Krievijas darba grupas par jautājumiem cīņā ar nelegālo migrāciju tikšanās. Minētās darba grupas laikā dalībnieki izskatīja šādus jautājumus:

- informācijas apmaiņa par Latvijas un Krievijas normatīvajiem aktiem pilsonības jomā un par personām, kurām ir Latvijas/Krievijas pilsonība;
- Latvijas puse sniedza informāciju fiktīvo laulību jomā;
- Latvijas puse sniedza informāciju par atklātajiem nelegālo imigrantu maršrutiem, par nelegālajā imigrācijā iesaistītajām personām un par nelegālās imigrācijas izpausmes formām;
- Latvijas Republikas Valsts robežsardzes un Krievijas Federācijas Federālā migrācijas dienesta darbinieku stažēšanās braucienu organizāciju ar mērķi veikt pieredzes apmaiņu imigrācijas kontroles labākās prakses jomā;
- tikšanās laikā tika parakstīta vienošanās par Latvijas Republikas Valsts robežsardzes un Krievijas Federācijas Federālā migrācijas dienesta sadarbību nelegālās imigrācijas apkarošanas jomā.

3.1.2. Papildus izmaiņas

2009.gada 1.septembrī stājās spēkā 2009.gada 7.jūlija Ministru kabineta noteikumi Nr.733 „Noteikumi par valsts valodas zināšanu apjomu un valsts valodas prasmes pārbaudes kārtību profesionālo un amata pienākumu veikšanai, pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai un Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai un valsts nodevu par

⁵⁰ Iekšlietu ministrijas un Valsts robežsardzes amatpersonu sniegtā informācija.

⁵¹ Latvijas Republikas valdības un Krievijas Federācijas valdības protokols „Apvienotās Latvijas – Krievijas darba grupas par jautājumiem cīņā pret nelegālo migrāciju izveidošanu” // Latvijas Vēstnesis, Nr.147, 15.09.2005.

valsts valodas prasmes pārbaudi”⁵², kas izdoti saskaņā ar Valsts valodas likuma 6.panta piekto daļu, Imigrācijas likuma 24.panta piekto un 5.¹ daļu, likuma „Par Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāja statusu Latvijas Republikā” 3.panta ceturto un piekto daļu. Noteikumi nosaka:

- profesionālo un amata pienākumu veikšanai nepieciešamo valsts valodas zināšanu apjomu un valsts valodas prasmes pārbaudes kārtību Valsts valodas likuma 6.panta pirmajā, otrajā un trešajā daļā minētajām personām;
- pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai nepieciešamo valsts valodas zināšanu apjomu un valsts valodas prasmes pārbaudes kārtību, atvieglojumus valsts valodas prasmes pārbaudes kārtīšanā un atbrīvojumu no valsts valodas prasmes pārbaudes kārtīšanas Imigrācijas likuma 24.panta pirmās daļas 2., 3., 6. un 7.punktā minētajām personām;
- Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai nepieciešamo valsts valodas zināšanu apjomu un valsts valodas prasmes pārbaudes kārtību, atvieglojumus valsts valodas prasmes pārbaudes kārtīšanā un atbrīvojumu no valsts valodas prasmes pārbaudes kārtīšanas likuma “Par Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāja statusu Latvijas Republikā” 3.panta pirmajā daļā minētajām personām;
- valsts nodevas apmēru par valsts valodas prasmes pārbaudi pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai un Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai, kā arī valsts nodevas maksāšanas kārtību.

Izmaiņas pārbaudes normatīvajā regulējumā veiktas ar mērķi apvienot vienā normatīvā aktā visus iepriekš pastāvošos regulējumus attiecībā uz valsts valodas prasmes pārbaudēm un ar mērķi saskaņot līdzšinējos valsts valodas prasmes līmeņu un pakāpju apzīmējumus ar ES pieņemtajiem valodas prasmju līmeņu apzīmējumiem.

2009.gada 16.decembrī stājās spēkā jauns *Latvijas Republikas valsts robežas likums*⁵³, kuru Saeima pieņēma 2009.gada 12.novembrī. Likuma mērķis ir noteikt valsts robežu un robežapsardzības sistēmu, kā arī nodrošināt valsts robežas neaizskaramību uz sauszemes, jūrā un gaisa telpā.

Jauns Valsts robežas likums izstrādāts, lai Latvijas normatīvajos dokumentos pilnībā piemērotu Šengenas līguma *acquis* noteikumus. Līdz ar Latvijas pievienošanos Šengenas līguma zonai nepilnīgs bija kļuvis līdzšinējā Valsts robežas likumā ietvertais regulējums

⁵² 2009.gada 7.jūlija Ministru kabineta noteikumi Nr.733 „Noteikumi par valsts valodas zināšanu apjomu un valsts valodas prasmes pārbaudes kārtību profesionālo un amata pienākumu veikšanai, pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai un Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai un valsts nodevu par valsts valodas prasmes pārbaudi” // Latvijas Vēstnesis, Nr.110, 14.07.2009. [spēkā ar 01.09.2009.]

⁵³ Latvijas Republikas valsts robežas likums // Latvijas Vēstnesis, Nr.189, 02.12.2009.

vairākās jomās, kas saistītas ar valsts robežas, robežas joslas un pierobežas joslas noteikšanu, ierīkošanu un uzturēšanu dabā.⁵⁴

Likumprojektā „Grozījumi Imigrācijas likumā” iekļauts regulējums, kas nosaka, ka ārzemnieks ir tiesīgs ieceļot Latvijas Republikā uzrādot vienlaicīgi jauno ceļošanas dokumentu un iepriekšējo, kurā ir derīga uzturēšanās atļauja Latvijas Republikā, tikai vienu reizi.

Nemot vērā biometrijas datu salīdzināšanas nozīmīgumu nelegālās imigrācijas atklāšanā, minētajā likumprojektā noteikts, ka ārzemniekam ir pienākums izpildīt valsts iestāžu prasību biometrijas datu salīdzināšanai robežkontroles un imigrācijas kontroles laikā.⁵⁵

Tāpat likumprojektā noteikts arī tas, ka uzturēšanās atļauju anulē, ja ārzemnieks neveic tās reģistrāciju. Tādā veidā Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes amatpersonas varēs anulēt uzturēšanās atļaujas ārzemniekiem, kuri ilgstoši neuzturas Latvijā vai pārcēlušies uz dzīvi citā valstī par to neinformējot Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi. Minētie Imigrācijas likuma grozījumi nodrošinās precīzāku informācijas iekļaušanu Iedzīvotāju reģistrā par valstī dzīvojošajiem ārzemniekiem.⁵⁶

3.2. Bēgļu aizsardzība un patvērums

3.2.1. Eiropas imigrācijas un patvēruma pakts

2009.gada 14.jūlijā ir stājies spēkā Patvēruma likums, kurš cita starpā paredz nodrošināt Padomes 2001.gada 20.jūlija direktīvas 2001/55/EK⁵⁷ par obligātajiem standartiem, lai pārvietoto personu masveida pieplūduma gadījumā sniegtu tām pagaidu aizsardzību, un par pasākumiem, lai līdzsvarotu dalībvalstu pūliņus, uzņemot šādas personas un uzņemoties ar to saistītās sekas nosacījumu ieviešanu.

Valsts robežsardze ir izstrādājusi procedūras, ko piemēro krīzes gadījumā, ja kādā ES dalībvalstī masveidīgi ieplūst patvēruma meklētāji, lai varētu uz attiecīgo dalībvalsti nosūtīt Valsts robežsardzes darbiniekus kā palīdzības sniedzējus un tādējādi īstenot efektīvu solidaritāti ar attiecīgo valsti.

Latvija līdz šim nav iesaistījusies pārvietošanas pasākumos vai realizējusi pārvietošanas programmas, kā arī neplāno tuvākajā laikā tajās piedalīties, līdz ar to nav plānota konkrēta sadarbība ar ANO Augsto komisāru bēgļu jautājumos (*United Nations High*

⁵⁴ Saeima atbalsta jaunu Latvijas Republikas Valsts robežu likumu.// <http://www.saeima.lv/pages/aktualitates.jsp?page=info-medijiem&id=15512> – [sk.12.11.2009.]

⁵⁵ Likumprojekts „Grozījumi Imigrācijas likumā”.

⁵⁶ Likumprojekta „Grozījumi Imigrācijas likumā” anotācija

⁵⁷ Padomes 2001.gada 20.jūlija direktīva 2001/55/EK par obligātajiem standartiem, lai pārvietoto personu masveida pieplūduma gadījumā sniegtu tām pagaidu aizsardzību, un par pasākumiem, lai līdzsvarotu dalībvalstu pūliņus, uzņemot šādas personas un uzņemoties ar to saistītās sekas.// Oficiālais Vēstnesis, L 212, 07.08.2001.

Commissioner for Refugees – UNHCR), lai nodrošinātu labāku aizsardzību personām, kas to lūdz ārpus ES teritorijas.⁵⁸

Pamatojoties uz 2004.gada 26.oktobra Padomes Regulu (EK) Nr.2007/2004, ar ko izveido Eiropas Aģentūru operatīvās sadarbības vadībai pie ES dalībvalstu ārējām robežām⁵⁹, Valsts robežsardze pastāvīgi piedalās kopējās operācijās un citās aktivitātēs dalībvalstīs, kurās ir palielinājies nelegālās imigrācijas risks vai ir paredzams patvēruma meklētāju pieplūdums. Šajā gadījumā pēc FRONTEX⁶⁰ pieprasījuma, dalībai tiek atlasīti labi sagatavoti un pieredzējuši robežsargi. Turklāt pēc FRONTEX pieprasījuma Valsts robežsardze var sniegt tehnisku atbalstu, kas ietver Mobilo video novērošanas kompleksu, fibroskopus, metālmeklētājus un citus tehniskos līdzekļus. Atbalstu Grieķijas policijai pie Grieķijas krastiem aktīvi sniedza Valsts robežsardzes helikopters 2009.gadā.

Pamatojoties uz 2007.gada 11.jūlija Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr.863/2007⁶¹, ar ko izveido mehānismu ātrās reaģēšanas robežapsardzes vienību (turpmāk - RABIT) izveidei un ar ko groza Padomes Regulu (EK) Nr.2007/2004 attiecībā uz šo mehānismu, kā arī reglamentē pieaicināto amatpersonu pienākumus un pilnvaras, Valsts robežsardze ir nozīmējusi 21 robežsargu, kuri pēc FRONTEX pieprasījuma, steidzamā kārtā, ir gatavi iesaistīties robežkontroles, kā arī patvēruma meklētāju intervēšanas procedūrās dalībvalstīs ar paaugstinātu nelegālās imigrācijas risku.

2009.gadā robežkontrolē iesaistīto darbinieku apmācības starptautiskās aizsardzības tiesību un pienākumu jomā Valsts robežsardze 2009.gadā ir realizējusi šādus kvalifikācijas celšanas un profesionālās pilnveides kursus:

- Sauszemes robežas modulis – no 2008.gada 10.novembrim līdz 2009.gada 25.februārim, piedalījās 16 robežsargi;
- AFIS operators – no 2009.gada 20.- 22.aprīlim piedalījās 6 robežsargi; no 2009.gada 27.-29.aprīlim piedalījās 6 robežsargi; no 2009.gada 17.-19.jūnijam piedalījās 6 robežsargi; no 2009.gada 14.-16.jūlijam piedalījās 6 robežsargi;
- Jūras videonovērošanas sistēmu apkalpojošā un tehniskā personāla apmācība – 11 robežsargi (TIC);

⁵⁸ Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes amatpersonu sniegtā informācija.

⁵⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2007.gada 11.jūlija regula (EK) Nr.863/2007, ar ko izveido mehānismu ātrās reaģēšanas robežapsardzes vienību izveidei un ar ko groza Padomes regulu (EK) Nr.2007/2004 attiecībā uz šo mehānismu, kā arī reglamentē pieaicināto amatpersonu pienākumus un pilnvaras.// Oficiālais Vēstnesis, L 199, 31.07.2007.

⁶⁰ FRONTEX - Eiropas Aģentūra operatīvās sadarbības vadībai pie Eiropas Savienības dalībvalstu ārējām robežām.

⁶¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2007.gada 11.jūlija regula (EK) Nr.863/2007

- Valsts robežsardzes amatpersonu desantēšanās apmācības programma – no 2009.gada 15.-17.jūnijam piedalījās 20 robežsargi; no 2009.gada 23.-24.jūlijam piedalījās 20 robežsargi un OMEGA⁶² vienības amatpersonas;
- Dokumentu viltojumi – no 2009.gada 28.septembra līdz 2.oktobrim piedalījās 15 robežsargi;
- Pirmās palīdzības apmācība – no 2009.gada 6.-7 oktobrim piedalījās 9 robežsargi, no 2009.gada 26.-30.oktobrim piedalījās 14 robežsargi;
- Jūras robežapsardzības nodaļu personāla kvalifikācijas paaugstināšanas programma no 2009.gada 23.marta – 3.aprīlim piedalījās 20 robežsargi, no 2009.gada 6.-21.aprīlim piedalījās 23 robežsargi (TIC).

Valsts robežsardzes amatpersonu dalība FRONTEX aģentūras RABIT apmācībās 2009.gadā:

- RABIT pamatapmācības vienā kursā;
- RABIT trīs darba grupās;
- 2009.gadā Valsts robežsardze piedalījās vienā FRONTEX vidējā līmeņa virsnieku kursā.

Eiropas Bēgļu fonda projekta „Patvēruma procedūras kvalitātes uzlabošana” ietvaros Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes darbinieki rīkoja apmācību semināru par jaunā Patvēruma likuma piemērošanu. Seminārā piedalījās Valsts robežsardzes, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes un tiesu darbinieki. Projekta ietvaros tika sagatavoti jaunā Patvēruma likuma komentāri, kā arī izstrādāta patvēruma procedūras rokasgrāmata. Lai konceptuāli uzlabotu patvēruma meklētāju interviju kvalitāti, sadarbojoties Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes un Valsts robežsardzes darbiniekiem, pārstrādāti intervijas jautājumi.

3.2.2. Papildus izmaiņas

Kā jau bija minēts pārskata 1.2.daļā 2009.gada 15.jūnijā Latvijas Republikas Saeima pieņēma jaunu Patvēruma likumu⁶³, kas stājās spēkā 2009.gada 14.jūlijā. Lai izpildītu Patvēruma likumā Ministru kabinetam dotā pilnvarojuma izpildi, Iekšlietu ministrija 2009.gada laikā ir sagatavojusi sekojošus Ministru kabineta noteikumu projektus:

⁶² OMEGA - Valsts policijas Pretterorisma vienība.

⁶³ Patvēruma likums.// Latvijas Vēstnesis, Nr.100, 30.06.2009.

- Noteikumi par uztura, higiēnas un pirmās nepieciešamības preču iegādes izdevumu apmēru patvēruma meklētājam un šo izdevumu segšanas kārtība;⁶⁴
- Noteikumi par pabalstu bēglim un personai, kurai piešķirts alternatīvais statuss;⁶⁵
- Patvēruma meklētāju izmitināšanas centra iekšējās kārtības noteikumi;⁶⁶
- Kārtība, kādā Latvijas Republikā notiek bēgļa un alternatīvo statusu vai pagaidu aizsardzību ieguvušas personas ģimenes atkalapvienošana;
- Noteikumi par tādas personas pārvietošanas dokumenta paraugu, kurai piešķirta pagaidu aizsardzība, pārvietošanas dokumenta izsniegšanas kārtību un apmaiņai starp dalībvalstīm nepieciešamās informācijas apjomu;⁶⁷
- Noteikumi par patvēruma meklētāja personas dokumenta formu un tā izsniegšanas kārtību;
- Valsts robežsardzes patvēruma meklētāju izmitināšanas telpā ievietoto patvēruma meklētāja uzturēšanas normas, kā arī higiēnas un pirmās nepieciešamības preču apjoms.⁶⁸

Saskaņā ar Patvēruma likumu Izglītības un zinātnes ministrija ir izstrādājusi Ministru kabineta noteikumu projektu „Kārtība, kādā nepilngadīgam patvēruma meklētājam nodrošina izglītības ieguves iespējas”. Nepilngadīga patvēruma meklētāja izglītības ieguve ir nodrošināta, pamatojoties uz 2005.gada 9.augusta Ministru kabineta noteikumiem Nr.586 „Kārtība, kādā nodrošināma izglītība patvēruma meklētāju nepilngadīgajiem bērniem vai nepilngadīgajiem patvēruma meklētājiem”. No 2008.gada janvāra līdz 2009.gada decembrim vispārējās izglītības ieguve nodrošināta 7 nepilngadīgiem patvēruma meklētājiem.

⁶⁴ Valsts sekretāru sanāksmes 2009.gada 1.oktobra protokols Nr.37.//

<http://www.mk.gov.lv/lv/mk/vsssanaksmes/saraksts/protokols/?protokols=2009-10-01> – [sk.22.12.2009.]

⁶⁵ Valsts sekretāru sanāksmes 2009.gada 15.oktobra protokols Nr.39.//

<http://www.mk.gov.lv/lv/mk/vsssanaksmes/saraksts/protokols/?protokols=2009-10-15> – [sk. 22.12.2009.]

⁶⁶ Valsts sekretāru sanāksmes 2009.gada 1.oktobra protokols Nr.37.

⁶⁷ Valsts sekretāru sanāksmes 2009.gada 5.novembra protokols Nr.42.//

<http://www.mk.gov.lv/lv/mk/vsssanaksmes/saraksts/protokols/?protokols=2009-11-05> – [sk. 22.12.2009.]

⁶⁸ Valsts sekretāru sanāksmes 2009.gada 29.oktobra protokols Nr.41.

<http://www.mk.gov.lv/lv/mk/vsssanaksmes/saraksts/protokols/?protokols=2009-10-29> – [sk. 18.12.2009.]

3.3. Nepavadītie nepilngadīgie

2010.gada 1.janvārī stājās spēkā 2009.gada 22.decembrī pieņemtie Ministru kabineta noteikumi Nr.1580 „Noteikumi par kārtību, kādā no valsts budžeta līdzekļiem sedz pašvaldības izdevumus, izmitinot bērnu aprūpes iestādē nepilngadīgu personu bez pavadības, un šo izdevumu apmēru”⁶⁹, kas nosaka kārtību, kādā Labklājības ministrija no valsts budžeta līdzekļiem sedz pašvaldības izdevumus, kas tai radušies, izmitinot bērnu aprūpes iestādē nepilngadīgu personu bez pavadības.

⁶⁹ 2009.gada 22.decembra Ministru kabineta noteikumi Nr.1580 „Noteikumi par kārtību, kādā no valsts budžeta līdzekļiem sedz pašvaldības izdevumus, izmitinot bērnu aprūpes iestādē nepilngadīgu personu bez pavadības, un šo izdevumu apmēru”// Latvijas Vēstnesis, Nr.204, 29.12.2009. [stājas spēkā 01.01.2010.]

3.4. Ekonomiskā migrācija

3.4.1. Eiropas imigrācijas un patvēruma pakts

Latvijas kompetentās valsts institūcijas vēl nav uzsākušas Padomes 2009.gada 25.maija direktīvas 2009/50/EK par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos augsti kvalificētas nodarbinātības nolūkos⁷⁰, transponēšanu Latvijas normatīvajos aktos. Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes eksperti uzskata, ka, lai transponētu minēto direktīvu būs jāizstrādā jauns Imigrācijas likums.

2009.gada 1.aprīlī stājās spēkā 2009.gada 26.februārī Saeimā apstiprinātie *Grozījumi Imigrācijas likumā*, kas paredz padarīt dokumentu iesniegšanas procedūru ārzemniekiem, kuri vēlas studēt kādā no valsts akreditētajām izglītības iestādēm, ātrāku, kvalitatīvāku un caurskatāmāku. Grozījumu izstrādē tika iesaistīti arī ieinteresēto augstskolu pārstāvji. Šo grozījumu rezultātā attiecīgos dokumentus uzturēšanās atļaujas pieprasīšanai Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē var iesniegt pašas augstskolas, tie nav jāpārsūta no attiecīgo valstu un Latvijas Republikas vēstniecībām (turpmāk - LR vēstniecības) uz Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi un atpakaļ.⁷¹ Pirms minētā likuma grozījumu stāšanās spēkā dokumentu izskatīšanas procedūra ārzemniekiem bija salīdzinoši ilga dokumentu pārsūtīšanas starp dažādām Latvijas Republikas institūcijām dēļ un prasīja ievērojamus finansiālos ieguldījumus, jo, lai pilnībā noformētu visus dokumentus, ārzemniekiem, kuru mītnes zemē nav LR vēstniecības, bija vairakkārt jādodas uz tuvāko LR vēstniecību. Tas bieži vien potenciālajiem studentiem lika izšķirties par studijām kādā citā valstī un tādējādi Latvijas Republikas augstskolas zaudēja potenciālos studentus. Jāatzīmē, ka grozījumi neattiecas uz studentiem, kuru pilsonības valsts ir paaugstināta terorisma vai nelegālās imigrācijas riska valsts.

Imigrācijas likuma grozījumu rezultātā valsts kompetentās institūcijas paredz, ka būtiski palielināsies ārzemju studentu skaits Latvijas augstskolās, kas, savukārt, varētu līdzsvarot vietējo studentu skaita samazinājumu, tādējādi nodrošinot labi apmaksātas darba vietas, kā arī ārvalstu finanšu plūsmu valstī.

Likumprojekts “Grozījumi Imigrācijas likumā” paredz atcelt normu, kas nosaka, ka izglītības iestāžu audzēkņi un studenti uzturēšanās atļaujas derīguma termiņa laikā nav tiesīgi Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē iesniegt dokumentus uzturēšanās atļaujas pieprasīšanai sakarā ar citu uzturēšanās iemeslu, proti, saistībā ar noslēgtām laulībām, nodarbinātību,

⁷⁰ Padomes 2009.gada 25.maija direktīva 2009/50/EK par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos augsti kvalificētas nodarbinātības nolūkos.// Oficiālais Vēstnesis, L 155, 18.06.2009.

⁷¹ Likumprojekta „Grozījumi Imigrācijas likumā” anotācija.// http://www.saeima.lv/saeima9/lasa?dd=LP1001_0 – [sk.10.03.2009.]

uzņēmējdarbības veikšanu u.c.. Līdz ar to izglītības iestāžu audzēkņi un studenti pēc mācību un studiju pabeigšanas būs tiesīgi turpināt uzturēties Latvijā saistībā ar kādu no iepriekšminētajiem iemesliem, iesniedzot dokumentus Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē, nevis izbraucot ārpus Šengenas zonas dalībvalstu teritorijas un iesniedzot dokumentus kādā no Latvijas Republikas diplomātiskajām vai konsulārajām pārstāvniecībām.⁷² Minētais likumprojekts 2009.gada 27.augustā ir pieņemts 1.lasījumā Saeimā. Saeimas komisijas apkopo likumprojekta labojumus, kurus Saeima plāno izskatīt 2.lasījumā 2010.gada janvārī.

Tīkla Politikas ziņojumā par migrācijas un patvēruma situāciju Latvijā 2008.gadā minējām, ka saskaņā ar Ministru kabineta 2008.gada 19.maija rīkojuma Nr.263 „Par Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plānu 2008.gadam”⁷³ 2.punktu un pasākumu plāna „Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plāns 2008.gadam” 12.punktu paredzēts bija ieviest „**Vienas pieturas aģentūras principu**” darba atļauju un uzturēšanās atļaujas saņemšanai. Līdz ar to tika plānots, ka no 2010.gada pavasara Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, lemjot jautājumu par darba atļaujas izsniegšanu, izskatīs arī visus dokumentus saistībā ar darba izsaukuma apstiprināšanu un uzņēmuma līguma saskaņošanu, tādējādi darba devējam vairs nebūs nepieciešams vērsties divās valsts pārvaldes iestādēs – Labklājības ministrijas Nodarbinātības valsts aģentūrā un Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē, lai apstiprinātu darba izsaukumu un izsaukumu uzturēšanās atļaujas pieprasīšanai, bet viņš varēs vērsties tikai Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē, saīsinot laiku, kas tiek patērēts šīs administratīvās procedūras veikšanai.

Ievērojot valsts sarežģīto finansiālo situāciju, kas izveidojās 2008.gada beigās, un to, ka Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde bez papildu finansējuma nevarēja uzņemties jaunas funkcijas veikšanu, uzdevums tika iekļauts *Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas plānā 2009.gadam*, nosakot tā izpildes termiņu 2009.gada 20.decembri.

Īstenojot darbaspēka migrācijas politiku, un lai būtiski uzlabotu ārzemnieku darba atļauju saņemšanas procesu, samazinot administratīvos šķēršļus, Latvijas kompetentās iestādes izstrādājušas priekšlikumus likumprojektam „*Grozījumi Imigrācijas likumā*” izskatīšanai 2.lasījumā Saeimā, kas saistīts ar vienas pieturas aģentūras ieviešanu: 1) priekšlikums saistīts ar gadījumiem, kad ārzemnieka ieceļošanas mērķis ir nodarbinātība Latvijas Republikā; turpmāk paredzēts valsts nodevu, kuru līdz šim iekasēja par darba atļaujas pieprasīšanai nepieciešamo dokumentu izskatīšanu, iekļaut valsts nodevā, kura maksājama par izsaukuma uzturēšanās atļaujas pieprasīšanai sakarā ar nodarbinātību apstiprināšanu; sakarā ar

⁷² Likumprojekta „Grozījumi Imigrācijas likumā” anotācija

⁷³ Ministru kabineta 2008.gada 19.maija rīkojums Nr.263 „Par Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plānu 2008.gadam” // Latvijas Vēstnesis, Nr.78, 21.05.2008.

to, ka no 2010.gada 1.janvāra Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde no Nodarbinātības valsts aģentūras pārņems jaunu funkciju – dokumentu pārbaudi ne tikai saistībā ar personas ieceļošanu, bet arī saistībā ar nodarbinātību, nav pamata vairs iekasēt atsevišķu nodevu par darba atļaujas pieprasīšanai iesniegto dokumentu izskatīšanu; 2) likuma pantu papildinot ar jauniem vīzas izsniegšanas atteikuma iemesliem gadījumos, kad ārzemnieka ieceļošana saistīta ar nodarbinātību, un vīzas pieprasīšanai nav nepieciešams Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē apstiprināts ielūgums.⁷⁴

Ievērojot to, ka grozījumi Imigrācijas likumā Saeimas 2.lasījumā vēl nav pieņemti, tad ir paredzams, ka Vienas pieturas aģentūras principu varēs ieviest ne ātrāk kā 2010.gada 1.maijā.⁷⁵

Latvija nav kvalificētā darbaspēka emigrāciju veicinošā valsts, jo kopējais ieceļotāju skaits ir ļoti neliels un personas, kas ieceļo valstī nodarbinātības nolūkā, nav augsti kvalificētas. 2009.gadā Latvijas darba tirgū vislielākais pieprasījums bija pēc kuģu remonta atslēdzniekiem un kravu automašīnu vadītājiem. Lielākās ieceļotāju plūsmas Latvijas Republikā ir no Krievijas, Ukrainas un Baltkrievijas.⁷⁶

3.4.2. Papildus izmaiņas

Likumprojekts „Grozījumi Imigrācijas likumā” nosaka uzaicinātājam, kurš sniedz nepatiesas ziņas par valsts noteikto nodokļu nomaksu vai pārkāpj ārzemnieku nodarbināšanas kārtību, ierobežojumu uzaicināt ārzemniekus sešus mēnešus vai vienu gadu. Pašreizējā Imigrācijas likuma redakcijā nav noteikts, ka uzaicinātājam, kurš sniedz nepatiesas ziņas par valsts noteikto nodokļu nomaksu vai pārkāpj ārzemnieku nodarbināšanas kārtību, būtu kāds ierobežojums uzaicināt ārzemniekus.⁷⁷

2009.gada 29.oktobrī Saeima pieņēma grozījumus *Dzīvesvietas deklarēšanas likumā*⁷⁸, saskaņā ar kuriem ES dalībvalsts, Eiropas Ekonomikas zonas valsts un Šveices Konfederācijas pilsonis un viņa ģimenes locekļi, kuri ir saņēmuši Latvijas Republikā izdotu reģistrācijas apliecību vai pastāvīgās uzturēšanās apliecību, ārzemnieks, kurš ir saņēmis Latvijas Republikā izdotu uzturēšanās atļauju un bezvalstnieks, kurš ir saņēmis Latvijas Republikā izdotu uzturēšanās atļauju, varēs deklarēt savu dzīvesvietu Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē uz vietas. Minētie grozījumi stāsies spēkā 2010.gada 1.janvārī. Grozījumi Dzīvesvietas deklarēšanas likumā mazinās administratīvos šķēršļus, jo personai saņemot

⁷⁴ Likumprojekta „Grozījumi Imigrācijas likumā” anotācija.

⁷⁵ Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes amatpersonu sniegtā informācija.

⁷⁶ Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes amatpersonu sniegtie dati.

⁷⁷ Likumprojekta „Grozījumi Imigrācijas likumā” anotācija.

⁷⁸ Likums „Grozījumi Dzīvesvietas deklarēšanas likumā” // Latvijas Vēstnesis, Nr.182, 17.11.2009. [spēkā ar 01.01.2010.]

uzturēšanās atļauju vai reģistrācijas apliecību būs iespēja deklarēt dzīvesvietu Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē. Pirms grozījumu stāšanās spēkā personām pēc uzturēšanās atļauju vai reģistrācijas apliecību saņemšanas bija jādeklarē dzīvesvieta savā pašvaldībā.

3.5. Cita legālā migrācija

3.5.1. Eiropas imigrācijas un patvēruma pakts

Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes ārējā mājas lapā ir atrodama izsmeļoša informācija par legālo migrāciju valstī. Pieejamo informāciju regulāri aktualizē, it īpaši tad, kad stājas spēkā grozījumi kādā no Latvijas normatīvajiem aktiem. Informācija ir pieejama angļu un krievu valodā. Mājas lapā ir iespējams uzdot aktuālu jautājumu foruma sadaļā, kurā Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes darbinieki sniedz atbildi vienas darba dienas laikā. Šis ir lielisks līdzeklis ātras un aktuālas informācijas saņemšanai gadījumā, ja persona neorientējas mājas lapā izvietotajā informācijā.⁷⁹

Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda līdzfinansētā projekta „Trešo valstu valsts piederīgo repatriantu vajadzību novērtējums” ietvaros tika izstrādāts un izdots buklets trešo valstu valsts piederīgo vajadzībām, kurā ir iekļauta visa nepieciešamā informācija par valsts iestādēm un organizācijām, kas var sniegt visnepieciešamāko atbalstu personām, kas tikko ieradušās uz pastāvīgu dzīvi Latvijā un kārtro nodarbinātības, izglītības, mājokļa un citus jautājumus.⁸⁰

Latvijas ukraiņu biedrību apvienība, sabiedriskās organizācijas „Dialogi.lv” un „Transporta Efektivitātes Centrs”, ar Latvijas Jūras akadēmijas un ar Ukrainas vēstniecības Latvijā atbalstu 2009.gadā realizēja projektu „Resursu centra izveide imigrantiem no Ukrainas”, ko finansēja Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonds ar Latvijas valsts līdzfinansējumu 20% apmērā. No minētā projekta rezultātiem labumu gūst gan darba migranti no Ukrainas, gan tie, kas Latvijā ieradušies ģimenes apvienošanas nolūkā.⁸¹

3.5.2. Papildus izmaiņas

Ministru kabineta noteikumi Nr.226 „Noteikumi par ārzemnieka deklarācijas veidlapas aizpildīšanas, glabāšanas un nodošanas kārtību”, kas stājās spēkā 2009.gada 20.jūnijā, paredz kārtību kādā pēc Valsts policijas vai Valsts robežsardzes rakstiska pieprasījuma komersants vai saimnieciskās darbības veicējs nekavējoties nodot ārzemnieka

⁷⁹ Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes amatpersonu sniegtā informācija.

⁸⁰ Pārvalde veiksmīgi apgūst Eiropas Savienības piešķirto finansējumu.// http://www.pmlp.gov.lv/lv/par_pmlp/projekti/projekti_06.html - [sk.21.12.2009.]

⁸¹ Stroja A. Biedrība «Dialogi.lv» uzsāk divus Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda atbalstītus projektus.// http://www.dialogi.lv/article_new.php?id=2851 – [sk.13.01.2010.]

deklarāciju (viesnīcas) attiecīgajai iestādei. Pirms minēto grozījumu spēkā stāšanās komersantam bija pienākums to nodot valsts policijai 24 h laikā (elektroniski - izmantojot internetu vai fiziski nogādājot to tuvākajā Valsts policijas iecirknī). Minētā kārtība nepieciešama, lai īstenotu Šengenas konvencijas 45.panta 1.punkta b apakšpunktā noteikto.

3.6. Integrācija

3.6.1. Eiropas imigrācijas un patvēruma pakts

Latvijā imigrantu integrācijas politiskā, tiesiskā un institucionālā ietvara veidošana šobrīd atrodas tā attīstības sākumposmā.

2009.gada 23.aprīlī Valsts sekretāru sanāksmē izsludināja Tieslietu ministrijas izstrādāto sabiedrības integrācijas politikas attīstības dokumentu „Sabiedrības integrācijas politikas pamatnostādnes 2010. - 2016.gadam”⁸², kurā definēti galvenie problēmjasautājumi un situācijas raksturojums arī imigrantu integrācijas jomā. Dokumentā noteikti politikas rezultāti un rezultatīvie rādītāji to sasniegšanai, uzdevumi un pasākumi uzdevumu sasniegšanai, kā arī definēts politikas īstenošanas institucionālais un tiesiskais ietvars.

Tieslietu ministrija ir Solidaritātes un migrācijas plūsmu pārvaldīšanas programmas Eiropas trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda vadošā iestāde Latvijā. Minētā fonda ietvaros tiek īstenota Daudzgaļu programma, kurā noteiktas četras fonda stratēģiskās prioritātes:

- ES imigrantu integrācijas politikas kopējo pamatprincipu īstenošana praksē;
- rādītāju un novērtēšanas metodoloģiju izstrāde, lai novērtētu progresu, pielāgotu politiku un pasākumus un veicinātu salīdzinošo mācību koordināciju;
- politikas potenciāla attīstīšana, koordinācija un starpkultūru kompetences attīstīšana dalībvalstīs dažādos līmeņos un valsts pārvaldes iestādēs;
- pieredzes, labas prakses un informācijas apmaiņa starp dalībvalstīm integrācijas jomā.

Līdz ar to Solidaritātes un migrācijas plūsmu pārvaldīšanas programmas Eiropas trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda gada programmu ietvaros tiek īstenoti pasākumi, kas veicina trešo valstu valstspiederīgo imigrantu piekļuvi valodas apmācībām, darba tirgum un sabiedriskajiem pakalpojumiem.

Saskaņā ar Solidaritātes un migrācijas plūsmu pārvaldīšanas programmas Eiropas trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda Daudzgaļu programmu, šobrīd tiek īstenoti vairāki projekti, kuru ietvaros tiek nodrošināti pasākumi imigrantu pamattiesību īstenošanai un kopējo integrācijas pamatprincipu ieviešanai. Daudzgaļu programmas ietvaros paredzēti pasākumi valodas apguves uzlabošanai, kā arī informatīvi pasākumi par darba tiesībām. Nacionālā integrācijas centra izveides viens no uzdevumiem ir imigrantu iekļaušana pārkvalifikācijas programmās un sociālās adaptācijas programmu īstenošana.

⁸² Izsludina sabiedrības integrācijas politikas pamatnostādnes 2010.-2019.gadam.// http://www.bm.gov.lv/lat/sabiedribas_integracija/aktualitates/?doc=11890 – [sk.05.05.2009.]

Eiropas integrācijas fonda 2008.gada programmas ietvaros paredzēts īstenot plašu sabiedrību izglītojošu un informējošu kampaņu, lai novērstu jebkādu diskriminējošu attieksmi pret imigrantiem.

Saskaņā ar Solidaritātes un migrācijas plūsmu pārvaldīšanas programmas Eiropas trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda 2007.gada programmas 3.1.2. punktu Tieslietu ministrija ir ieviesēja institūcija programmas 4.1.1. aktivitātei „Pieredzes un paraugprakses apgūšana par trešo valstu valstspiederīgo integrācijas sistēmu izstrādi starp dažādām atbildīgajām institūcijām citās dalībvalstīs” un tās ietvaros īsteno projektu „Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas pieredzes apguve ES valstīs”. Projekta ietvaros tiek organizētas pieredzes apmaiņas vizītes uz Somiju, Zviedriju, Nīderlandi, Ungāriju un Slovēniju. Uz katru valsti tiek organizēta 8 personu delegācija, kurā iekļauti gan valsts institūciju speciālisti, gan pašvaldību un nevalstisko organizāciju pārstāvji. Pieredzes apmaiņas vizīšu laikā iegūtā informācija tiks izmantota rekomendāciju izstrādei par trešo valstu valstspiederīgo integrācijas politikas attīstības virzieniem Latvijā. Projekta noslēgumā tiks organizēts seminārs, kurā plašāka auditorija tiks iepazīstināta ar būtiskākajiem secinājumiem par integrācijas politiku apmeklētajās ES dalībvalstīs, kā arī projekta ekspertu izstrādātajām rekomendācijām.⁸³

Saskaņā ar Solidaritātes un migrācijas plūsmu pārvaldīšanas programmas Eiropas trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda Daudzgaļu programmu, pamatojoties uz Tieslietu ministrijas un Izglītības un zinātnes ministrijas noslēgto līgumu, līdz 2010.gada 30.jūnijam Latviešu valodas aģentūra izstrādās adaptācijas programmas trešo valstu valstspiederīgo bērniem, vadlīnijas pedagogiem, kā arī informatīvus materiālus vecākiem.⁸⁴

Tieslietu ministrijas pārstāvis regulāri piedalās ES dalībvalstu nacionālo integrācijas kontaktpunktu sadarbības tīkla sanāsmēs Briselē, Beļģijā. Nacionālo integrācijas kontaktpunktu sadarbības tīkla ietvaros tiek nodrošināta regulāra informācijas apmaiņa, kā arī tiek nodrošināta informācija jaunu ES līmeņa politikas iniciatīvu īstenošanai (piemēram, vienotas ES imigrantu integrācijas politikas novērtēšanas un pārraudzības sistēmas izveide, kas ir Zviedrijas prezidentūras mērķis imigrantu integrācijas politikas attīstības jomā).

Nevalstiskā organizācija „Patvērums „Drošā māja””⁸⁵ savā mājas lapā izveidojusi īpašu sadaļu imigrantiem. Interneta vietnē atrodama plaša informācija par dažādiem sociāliem

⁸³ Tieslietu ministrijas amatpersonu sniegtā informācija.

⁸⁴ Projekts „Adaptācijas programmu un materiālu izveide trešo valstu valstspiederīgo bērniem vecumā no 6 līdz 12 gadiem” // <http://izm.izm.gov.lv/nozares-politika/izglitiba/vispareja-izglitiba/aktualitates/4719.html> – [sk.18.02.2010.]

⁸⁵ <http://www.patverums-dm.lv>

jautājumiem, kas ir svarīgi trešo pasaules valstu pilsoņiem, ierodoties un uzsākot dzīvi Latvijā. Informācija ir pieejama četrās valodās - latviešu, krievu, angļu un franču.

Informācija tiek sniegta par vairākām tēmām - vīzām un uzturēšanās atļaujām, veselības aprūpes sistēmu Latvijā un tās pieejamību, izglītības pieejamību Latvijā, nodarbinātību, mājokli un uzņēmējdarbību.⁸⁶

⁸⁶ Izveidots tiešsaistē pieejams informatīvs materiāls imigrantiem.// <http://zinass.nra.lv/latvija/11712-izveidots-tiessaiste-pieejams-informativs-materials-imigrantiem.htm> - [sk.18.12.2009.]

3.7. Nelegālā migrācija

3.7.1. Eiropas imigrācijas un patvēruma pakts

Labklājības ministrija ir uzsākusi darbu pie Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 18.jūnija direktīvas 2009/52/EK⁸⁷, ar ko nosaka minimālos standartus sankcijām un pasākumiem pret darba devējiem, kas nodarbina trešo valstu valstspiederīgos, kuri dalībvalstīs uzturas nelikumīgi (turpmāk - Direktīva 2009/52/EK), pārņemšanas nacionālajos tiesību aktos.

Labklājības ministrija regulāri rīko darba grupas sanāksmes, kurās piedalās iesaistīto institūciju (Labklājības ministrijas, Iekšlietu ministrijas, Tieslietu ministrijas, Finanšu ministrijas, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes, Valsts robežsardzes un Valsts ieņēmuma dienesta) eksperti un diskutē par nepieciešamajiem grozījumiem Latvijas normatīvajos aktos saistībā ar Direktīvas 2009/52/EK pārņemšanu. Šobrīd ir izstrādāti un 2009.gada 8.oktobrī Saeimā 2.lasījumā izskatīti grozījumi Darba likuma 41.pantā, kas paredz papildināt panta trešo daļu ar prezumpciju par trīs mēnešu ilgām darba tiesiskām attiecībām gadījumā, ja nav noslēgts rakstveida darba līgums. Labklājības ministrijas rīcībā nav informācijas par konkrētu lietu ierosināšanas piemēriem saistībā ar Direktīvā 2009/52/EK ietvertajām normām.

Pret darba devējiem, kuri nodarbina nelegālos imigrantus, Latvijas Republikas kompetentās institūcijas piemēro atbilstošas sankcijas. Par vienas personas vai vairāku personu nodarbināšanu, ja personai vai personām nav darba atļaujas, kuras nepieciešamību nosaka normatīvie akti, piemēro naudas sodu, kura apmērs noteikts *Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa* 189.pantā. Nodarbināšana bez pases vai darba atļaujas⁸⁸ paredz personas atbildību saskaņā ar Krimināllikuma 280.pantu, kurā noteikts, ka par likumā paredzēto personas nodarbināšanas ierobežojumu vai noteikumu pārkāpšanu, ja to izdarījis darba devējs un ja tā izdarīta atkārtoti gada laikā, soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz vienam gadam vai ar arestu, vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu līdz piecdesmit minimālajām mēnešalgām.⁸⁹

2009.gada 10 mēnešos Valsts robežsardze 10 gadījumos ir piemērojusi administratīvo sodu darba devējam par nelegālo imigrantu nodarbināšanu. Šajā laika periodā Latvijas teritorijā ir veikti 628 reidi sadarbojoties galvenokārt ar Valsts darba inspekciju un Valsts

⁸⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 18.jūnija direktīva 2009/52/EK, ar ko nosaka minimālos standartus sankcijām un pasākumiem pret darba devējiem, kas nodarbina trešo valstu valstspiederīgos, kuri dalībvalstīs uzturas nelikumīgi.// Oficiālais Vēstnesis, L 168, 30.06.2009.

⁸⁸ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss.// Ziņotājs, Nr.51, 20.12.1984. [spēkā ar 01.07.1985.] - Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=89648>

⁸⁹ Iekšlietu ministrijas amatpersonu sniegtā informācija.

ieņēmumu dienestu, un pēc nepieciešamības piesaistot Valsts policijas amatpersonas. Par darba tiesisko attiecību regulējuma pārkāpšanu ir aizturētas 23 personas.⁹⁰

2009.gada 24.februārī Valsts robežsardzes sakaru virsnieki, pārstāvot Latvijas, Lietuvas un Igaunijas intereses, devās uz Gruzijas Republiku un Baltkrievijas Republiku, lai izveidotu un uzsāktu Valsts robežsardzes sakaru virsnieku punktu darbību. Sakaru virsnieku punkti Gruzijas Republikā un Baltkrievijas Republikā tiek izveidoti, lai sniegtu atbalstu Latvijas Republikas Valsts robežsardzei, Lietuvas Republikas Valsts robežsardzes dienestam un Igaunijas Republikas Robežsardzes pārvaldei nelegālās imigrācijas apkarošanā. Sakaru virsnieku punkti tika izvietoti projektu „Latvijas Republikas, Lietuvas Republikas un Igaunijas Republikas sakaru virsnieku punkta izveidošana Gruzijas Republikā” un „Latvijas Republikas, Lietuvas Republikas un Igaunijas Republikas imigrācijas sakaru virsnieka punkta izveidošana Baltkrievijas Republikā” ietvaros, kurus līdzfinansē ES Solidaritātes un migrācijas plūsmu pārvaldīšanas pamatprogrammas 2007.-2013.gadam Ārējo robežu fonds.⁹¹ Minēto projektu realizācijas rezultātā tiks paplašināta un nodrošināta ar ES ārējo robežu drošību saistītā sadarbības koordinātoru tīkla nodibināšana, kas veicinās rezultatīvāku darba uzdevumu pildīšanu migrācijas plūsmas kontrolē, pārstāvot Latvijas Republikas, Lietuvas Republikas un Igaunijas Republikas, kā arī ES intereses imigrācijas jautājumos, izveidojot un uzturot tiešus kontaktus, savas kompetences ietvaros iegūstot, analizējot un sniedzot nepieciešamo informāciju nelegālās imigrācijas novēršanas un apkarošanas jautājumos.⁹²

3.8. Cilvēku tirdzniecības novēršana

3.8.1. Eiropas imigrācijas un patvēruma pakts

Latvija aizvien uzskatāma par cilvēku tirdzniecības upuru izcelsmes valsti un nav pamata apgalvot, ka Latvija ir kļuvusi par cilvēku tirdzniecības upuru tranzīta un/vai mērķa valsti. 2009.gadā Latvijā nav konstatēts neviens cilvēku tirdzniecības tranzīta gadījums, tāpat arī cilvēku tirdzniecība Palermo Protokola⁹³ (*ANO konvencijas pret transnacionālo organizēto noziedzību Protokols par cilvēku tirdzniecības, jo sevišķi tirdzniecības ar sievietēm un bērniem, novēršanu, apkarošanu un sodīšanu par to*) izpratnē uz Latviju vai valsts iekšienē.

⁹⁰ Valsts robežsardzes amatpersonu sniegtā informācija.

⁹¹ Robežsardzes sakaru virsnieki dodas uz Gruziju un Baltkrieviju.// <http://www.rs.gov.lv/index.php?id=35&sa=&top=-1&rel=768> – [sk.24.02.2009.]

⁹² Ārējo robežu fonds.// <http://www.rs.gov.lv/index.php?doc=4536> – [sk.19.10.2009.]

⁹³ Likums „Par Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas pret transnacionālo organizēto noziedzību Protokolu par cilvēku tirdzniecības, jo sevišķi tirdzniecības ar sievietēm un bērniem, novēršanu, apkarošanu un sodīšanu par to”.// Latvijas Vēstnesis, Nr.66, 28.04.2004. [spēkā ar 29.04.2004.]

Valsts robežsardze sadarbībā ar trešo valstu pilsoņu izcelsmes un tranzīta valstīm cilvēku tirdzniecības novēršanas jomā:

- saskaņā ar „Programmu cilvēku tirdzniecības novēršanai 2009. - 2013.gadam” savas kompetences ietvaros ir aktivizējusi un pilnveidojusi Valsts robežsardzes operatīvās informācijas apmaiņu ar Latvijas tiesībsargājošām institūcijām, kā arī kaimiņvalstu robežsardzes operatīvajiem dienestiem un citām tiesībsargājošām institūcijām;
- savas kompetences ietvaros sadarbojās ar ES dalībvalstu, it īpaši ar kaimiņvalstu attiecīgām robežsardzes struktūrvienībām, kā arī stiprināja profesionālo sadarbību ar Krievijas un Baltkrievijas attiecīgajiem dienestiem, lai novērstu kriminālo grupējumu mēģinājumus izveidot jaunus tranzīta kanālus uz ES dalībvalstīm;
- turpināja sadarbību ar Eiropola⁹⁴ un Interpola⁹⁵ Latvijas nacionālajiem birojiem, tajā skaitā, veicot dienesta informācijas apmaiņu par noziedzīgiem nodarījumiem un organizētām noziedzīgām grupām, arī tādām, kuru dalībnieki iesaistīti cilvēku tirdzniecībā;
- Valsts robežsardzes pārstāvji 2009.gadā regulāri reizi ceturksnī piedalījās Baltijas jūras reģiona valstu Speciālās komisijas organizētās noziedzības apkarošanas (TASK FORCE) Operatīvās Komitejas (OPC) koordinatoru sanāksmēs, kurās tika izskatīti jautājumi arī cilvēku tirdzniecības novēršanas jomā;
- Valsts robežsardzes attiecīgo dienestu amatpersonas darbā pastāvīgi izmanto Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas (EDSO), Apvienoto Nāciju Narkotiku un noziedzīgā biroja (UNODC), Eiropola, Interpola, Starptautiskās Migrācijas organizācijas un FRONTEX informatīvos materiālus, tajā skaitā, par nelegālo imigrantu tranzīta un cilvēku tirdzniecības maršrutiem, lai prognozētu situācijas attīstību nākotnē.

Saskaņā ar Krimināllikuma⁹⁶ 154¹.panta „Cilvēku tirdzniecība” 2009.gadā tika uzsākti 2 kriminālprocesi (par aizdomās turētajām personām atzīti 2 vīrieši un 2 sievietes), kas ir par 2 kriminālprocesi mazāk nekā 2008.gadā, kad tika uzsākti 4 kriminālprocesi.

⁹⁴ Eiropols – Eiropas policijas birojs.

⁹⁵ Interpols - Starptautiskā kriminālpolicijas organizācija.

⁹⁶ Krimināllikums.// Latvijas Vēstnesis, Nr.199/200, 08.07.1998. [spēkā ar 01.04.1999.]

Pēc Krimināllikuma 165.¹panta „Par personas nosūtīšanu seksuālai izmantošanai” tika izmeklēti 17 kriminālprocesi, aizturētas 25 personas, no tām 6 bija sievietes. Šo procesu ietvaros aizturēja divus Lietuvas pilsoņus un pa vienam Krievijas un Izraēlas pilsonim.

Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, būtiski ir pieaudzis kriminālprocesu skaits par noziedzīgiem nodarījumiem, kas ir paredzēti Krimināllikuma 165¹.pantā par personas nosūtīšanu seksuālai izmantošanai. 2009.gadā pēc Krimināllikuma 165¹.panta tika uzsākti 30 kriminālprocesi (aizturētas 32 personas, starp tiem 3 ir Lietuvas un pa vienam Krievijas un Izraēlas pilsonim, kā arī 9 sievietes), kas ir par 17 kriminālprocesi vairāk, salīdzinot ar 2008.gadu, kad tika uzsākti 13 kriminālprocesi.⁹⁷

Saskaņā ar Tieslietu ministrijas tiesu administrācijas datiem 2008.gadā un 2009.gadā līdz 25.novembrim pēc Krimināllikuma 154.¹panta par cilvēku tirdzniecību ir notiesātas divas personas (2008.gadā – viena sieviete, 2009.gadā – viens vīrietis). Pēc Krimināllikuma 165.¹panta par nosūtīšanu seksuālai izmantošanai 2008.gadā un 2009.gadā līdz 25.novembrim kopā ir notiesātas 20 personas (katrā gadā notiesātas 10 personas, no kurām katrā gadā – viena persona ar iepriekšēju sodāmību, katrā gadā – 8 personas, kuras izdarījušas noziedzīgu nodarījumu grupā, no minētajām personām 2008.gadā notiesātas 5 sievietes, 2009.gadā – 2 sievietes). 2009.gadā pēc Krimināllikuma 154¹.panta uzsākti 2 kriminālprocesi (par aizdomās turētajām personām atzīti 4 vīrieši (pa vienam Dānijas un Polijas pilsonim) un 2 sievietes), un reģistrēti 25 noziedzīgi nodarījumi, pēc Krimināllikuma 164.panta uzsākts viens kriminālprocess, kas izbeigts pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 377.panta pirmās daļas 2.punktu. 2009.gadā prokurori tiesai iztiesāšanai nosūtījuši kopumā 14 kriminālprocesus pret 30 personām par noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem kriminālatbildība paredzēta Krimināllikuma 154¹., 165., 165¹.pantos. No šiem kriminālprocesi 7 cietušie bijuši nepilngadīgi. Trīs kriminālprocesi atrodas prokuratūras lietvedībā un tajos pie kriminālatbildības sauktas 18 personas.⁹⁸

2009.gadā Latvijas Republikas atbildīgās institūcijas turpināja Latvijas normatīvo aktu pilnveidošanas darbu, lai palīdzētu valsts tiesībsargājošajām iestādēm vēl aktīvāk un mērķtiecīgāk vērsties pret cilvēku tirdzniecību un seksuālo ekspluatāciju. Latvijas Republikas normatīvie akti aptver plašāku noziegumu spektru nekā ANO Konvencijas pret transnacionālo organizēto noziedzību izpratnē, jo kopš 2000.gada ir sodāma pat personu vervēšana ar paša cilvēku tirdzniecības upura labprātīgu piekrišanu.⁹⁹

⁹⁷ Iekšlietu ministrijas amatpersonu sniegtā informācija.

⁹⁸ Iekšlietu ministrijas amatpersonu sniegtā informācija.

⁹⁹ Iekšlietu ministrijas Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes Organizētās noziedzības apkarošanas pārvaldes amatpersonu sniegtā informācija.

Resursu centrs sievietēm „Marta”¹⁰⁰ un Ālandu salu miera institūts¹⁰¹ kopīgā projektā plāno mazināt cilvēku tirdzniecības upuru skaitu. Projekta mērķis ir pievērst sabiedrības uzmanību un mazināt riskus iekļūt cilvēku tirdzniecībā. Projekts tiek finansēts ES Eiropas reģionālā attīstības fonda Centrālās Baltijas jūras reģiona INTERREG IV A programmas 2007.-2013.gadam ietvaros¹⁰². Minētā projekta mērķauditorija ir jauniešu organizācijas, jaunieši, sociālajā jomā strādājoši valsts un pašvaldību institūciju darbinieki un politiķi.¹⁰³

3.8.2. Papildus izmaiņas

2009.gada 21.maijā Saeima pieņēma grozījumus Krimināllikumā¹⁰⁴, kas stājās spēkā 2009.gada 1.jūlijā. Grozījumus veica 165.pantā, kas paredz sodu par personas nosūtīšanu ar tās piekrišanu seksuālai izmantošanai, tas ir, par jebkādu rīcību, kas šajā nolūkā veicina legālu vai nelegālu personas pārvietošanos, tranzītu vai uzturēšanos vienas valsts vai vairāku valstu teritorijā. Minētie grozījumi paredz atbildību par bordeļa izveidošanu, uzturēšanu, vadīšanu un finansēšanu.

Saskaņā ar 2009.gada 27.augusta Ministru kabineta rīkojumu Nr.590 „Par Programmu cilvēku tirdzniecības novēršanai 2009.–2013.gadam”¹⁰⁵ Ministru kabinets apstiprināja Iekšlietu ministrijas sagatavoto rīcības programmu cilvēku tirdzniecības novēršanai 2009.-2013.gadam. Minētās programmas mērķis ir sekmēt cilvēku tirdzniecības novēršanu, uzlabojot sabiedrības izglītības līmeni par šo organizētās noziedzības formu un sniedzot atbalstu cilvēku tirdzniecības upuriem, kā arī pilnveidojot gan tiesībsargājošo iestāžu darbu, gan sadarbību starp valsts iestādēm un nevalstiskajām organizācijām.

3.9. Atgriešana

3.9.1. Eiropas imigrācijas un patvēruma pakts

Valsts robežsardze nelegālās imigrācijas apkarošanai īsteno sadarbību ar imigrantu izcelsmes un tranzīta valstīm piemērojot readmisijas līgumus.

Valsts robežsardze piemēro šādus noslēgtos divpusējos līgumus:

¹⁰⁰ www.marta.lv

¹⁰¹ www.peace.aland.fi

¹⁰² Plāno mazināt cilvēku tirdzniecības upuru skaitu.// <http://zinass.nra.lv/latvija/7896-plano-mazinat-cilveku-tirdzniecibas-upuru-skaitu.htm> - [sk.12.11.2009.]

¹⁰³ Projekts „Maini tradicionālās dzimumu lomas – novērs cilvēku tirdzniecību!”.// <http://www.marta.lv/vpage.php?lang=lv&id=14&lapa=283> – [sk.13.11.2009.]

¹⁰⁴ Likums „Grozījumi Krimināllikumā”.// Latvijas Vēstnesis, Nr.90, 10.06.2009. [spēkā ar 01.07.2009.]

¹⁰⁵ Ministru kabineta 2009.gada 27.augusta rīkojums Nr.590 „Par Programmu cilvēku tirdzniecības novēršanai 2009.–2013.gadam”.// Latvijas Vēstnesis, Nr.138, 01.09.2009. [spēkā ar 27.08.2009.]

3.8.1.1. Latvijas Republikas
noslēgtie readmisijas līgumi

Valsts	Līguma noslēgšanas datums
Armēnija	26.06.2002.
Austrija	06.06.2000.
Beniluksa valstis ¹⁰⁶	09.06.1999.
Baltijas valstis ¹⁰⁷	01.07.1995.
Bulgārija	05.07.2002.
Dānija	18.12.1996.
Francija	05.12.1997.
Grieķija	17.03.1999.
Gruzija	11.07.2008.
Horvātija	21.08.1998.
Itālija	21.05.1997.
Lihtenšteina	23.12.1997.
Norvēģija	15.05.1997.
Polija	29.03.2006.
Portugāle	08.11.1999.
Rumānija	05.07.2002.
Slovēnija	05.03.1998.
Somija	02.12.1996.
Spānija	30.03.1999.
Ukraina	24.07.1997.
Ungārija	17.10.2001.
Uzbekistāna	07.04.2007.
Vācija	16.12.1998.
Zviedrija	09.04.1997.
Šveice	23.12.1997.
Īslande	14.04.1997.

Pašlaik sagatavošanas procesā atrodas divpusējie readmisijas līgumu projekti ar šādām valstīm: Kazahstānu, Kirgizstānu, Tadžikistānu, Meksiku, Tunisiju, Ganu, Nigēriju, Togo, Dienvidāfriku, Sīriju, Bangladešu, Peru, Senegālu, Izraēlu un Baltkrieviju.

Latvijas Republikas un Eiropas Kopienas noslēgtie readmisijas līgumi paredz valstu kompetento institūciju sadarbību jautājumos par savu valstu pilsoņu, trešo valstu pilsoņu un

¹⁰⁶ Beļģija, Nīderlande, Luksemburga.

¹⁰⁷ Igaunija, Latvija, Lietuva.

bezvalstnieku nodošanu un pieņemšanu, kas ieceļo vai uzturas nelikumīgi otras valsts teritorijā, kā arī paredz tranzīta nosacījumus atpakaļnodošanas nolūkā. Līgumos ir noteikts atpakaļuzņemšanas un tranzīta pieprasījuma nosūtīšanas mehānisms, termiņi pieprasījuma nosūtīšanai un atbilžu sniegšanai, kā arī valstu kompetento iestāžu pilnvaras. Viens no svarīgiem jautājumiem, kas ir ietverts readmisijas līgumos, ir personu datu aizsardzība.

Valsts robezsardze piemēro Eiropas Kopienas noslēgtos līgumus ar šādām trešajām valstīm: Albāniju, Bosniju un Hercegovinu, Maķedoniju, Honkongu-Ķīnu, Krieviju, Makao ĪPA – Ķīnu, Melnkalni, Moldovu, Serbiju, Šrilanku un Ukrainu.

Ievērojot nelegālo imigrantu, kas konstatēti nelegāli ieceļojot vai uzturoties Latvijas Republikā, sadalījumu pa izcelsmes valstīm, proti, vairākumā gadījumu tie ir Krievijas Federācijas pilsoņi, visbiežāk Valsts robezsardzes amatpersonas piemēro Eiropas Kopienas noslēgto readmisijas līgumu ar Krievijas Federāciju.

Eiropas Kopienas noslēgto līgumu efektīvai piemērošanai tiek noslēgti readmisijas līgumu īstenošanas protokoli, kuros detalizēti noteikti pilsonības un valsts piederības pierādīšanas dokumenti, norādītas pušu kompetentās iestādes un to kontaktinformācija, kā arī robežas šķērsošanas vietas, tranzīta un atpakaļuzņemšanas ar eskortu nosacījumi un izdevumu segšanas kārtība.

2009.gada 9.jūlijā tika parakstīts protokols ar Krievijas Federāciju, 2009.gada 3.oktobrī Moldovā tika panākta vienošanās par Moldovas – Latvijas protokola tekstu, kā arī notiek sarakste par protokola tekstu ar Serbiju un Maķedoniju.

Sadarbībai ar Latvijas kaimiņvalstīm, kuras ir ES dalībvalstis un nelegālie imigranti ir izmantojuši kā tranzītvalstis, Valsts robezsardze izmanto kontaktpunktus Lietuvā un Igaunijā.

2009.gada 2.aprīļa *Vispārīgās programmas „Solidaritāte un migrācijas plūsmu pārvaldība” ietvaros izveidoto fondu vadības likums*¹⁰⁸ reglamentē minētā fonda īstenošanas, vadības un uzraudzības kārtību, ar ko īsteno Eiropas Parlamenta un Padomes 2007.gada 23.maijs Lēmumu Nr.575/2007/EK¹⁰⁹, ar kuru izveido Eiropas Atgriešanās fondu laika posmam no 2008. līdz 2013.gadam kā daļu no vispārīgās programmas „Solidaritāte un migrācijas plūsmu pārvaldība”. Minētais likums stājās spēkā 2009.gada 29.aprīlī. Vispārīgās programmas „Solidaritāte un migrācijas plūsmu pārvaldība” ietvaros izveidoto fondu vadības jomā ir izstrādāti un pieņemti šādi normatīvie akti:

¹⁰⁸ Vispārīgās programmas „Solidaritāte un migrācijas plūsmu pārvaldība” ietvaros izveidoto fondu vadības likums.// Latvijas Vēstnesis, Nr.57, 15.04.2009.

¹⁰⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2007.gada 23.maija lēmums Nr.575/2007/EK, ar kuru izveido Eiropas Atgriešanās fondu laika posmam no 2008. līdz 2013. gadam kā daļu no vispārīgās programmas „Solidaritāte un migrācijas plūsmu pārvaldība”.// Oficiālais Vēstnesis, L 144, 06.06.2007.

- Ministru kabineta 2008.gada 10.marta noteikumi Nr.167 „Solidaritātes un migrācijas plūsmu pārvaldīšanas pamatprogrammas 2007.–2013.gadam fondu īstenošanas, vadības, kontroles un uzraudzības kārtība”.¹¹⁰
- Ministru kabineta 2008.gada 10.jūnija noteikumi Nr.425 „Solidaritātes un migrācijas plūsmu pārvaldīšanas pamatprogrammas 2007.–2013.gadam Ārējo robežu fonda, Eiropas Atgriešanās fonda un Eiropas Bēgļu fonda projektu atlases un tehniskās palīdzības aktivitātes īstenošanas kārtība”.¹¹¹

Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes darbinieki piedalījās Starptautiskās Migrācijas organizācijas Rīgas biroja organizētajā pieredzes apmaiņas braucienā uz Norvēģiju, Nīderlandi, Moldovu, Ukrainu un Baltkrieviju Eiropas Atgriešanās fonda projekta „Atgriešanās un reintegrācijas sistēmas sagatavošana Latvijā” ietvaros.

Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes darbinieki piedalījās Starptautiskās Migrācijas organizācijas Rīgas biroja organizētajā seminārā „Uzlabotā un integrētā pieeja attiecībā uz atgriešanu un reintegrāciju trešo valstu pilsoņu izcelsmes valstīs (Irrico II)”, kas notika Beļģijā.

Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes un Valsts robežsardzes darbinieki piedalījās Starptautiskās Migrācijas organizācijas Rīgas biroja rīkotajā seminārā valsts institūciju darbiniekiem par „Brīvprātīgās atgriešanās un reintegrācijas praksi Eiropas Savienībā”. Minēto semināru organizēja Eiropas Atgriešanās fonda projekta „Brīvprātīgās atgriešanās un reintegrācijas sistēmas sagatavošana Latvijā” ietvaros.

2009.gada 28.maijā Valsts robežsardzes koledžā Solidaritātes un migrācijas plūsmu pārvaldīšanas pamatprogrammas 2007.–2013.gadam Eiropas Atgriešanās fonda 2008.gada programmas projekta Nr.EAF/2008/5 „Semināri par atgriešanas pasākumu tiesiskajiem un praktiskajiem aspektiem” ietvaros notika vienas dienas seminārs „Dalībvalstu labākā prakse nelegālo imigrantu labprātīgas atgriešanās, piespiedu izraidīšanas piemērošanā un readmisijas līgumu izpildē”. Seminārā piedalījās 30 Latvijas Valsts robežsardzes amatpersonas un ārvalstu eksperti no Polijas, Holandes un Zviedrijas.

2009.gada 13.-16.oktobrī 23 Latvijas robežsargi piedalījās pieredzes apmaiņas seminārā Polijā „Solidaritātes un migrācijas plūsmu pārvaldības” pamatprogrammas 2007.–2013.gadam, Eiropas Atgriešanās fonda 2008.gada programmas ietvaros un saskaņā ar starp Valsts robežsardzi un Iekšlietu ministriju 2009.gada 20.februārī noslēgto vienošanos

¹¹⁰ Ministru kabineta 2008.gada 10.jūnija noteikumi Nr.425 „Solidaritātes un migrācijas plūsmu pārvaldīšanas pamatprogrammas 2007.–2013.gadam Ārējo robežu fonda, Eiropas Atgriešanās fonda un Eiropas Bēgļu fonda projektu atlases un tehniskās palīdzības aktivitātes īstenošanas kārtība” // Latvijas Vēstnesis, Nr.96, 20.06.2008.

¹¹¹ Ministru kabineta 2008.gada 3.oktobra noteikumi Nr.167 „Solidaritātes un migrācijas plūsmu pārvaldīšanas pamatprogrammas 2007.-2013.gadam fondu īstenošanas, vadības, kontroles un uzraudzības kārtība” // Latvijas Vēstnesis, Nr.44, 19.03.2008.

Nr.EAF/2008/2 par projektu „Pieredzes apmaiņa par paraugpraksi atgriešanās pārvaldības jomā”. Komandējuma mērķis bija veicināt atgriešanās jomas uzlabošanu pilnveidojot Latvijas Valsts robežsardzes imigrācijas amatpersonu profesionalitātes līmeni.

Starptautiskās Migrācijas organizācijas Rīgas birojs Eiropas Atgriešanās fonda līdzfinansētā projekta „Brīvprātīgās atgriešanās un reintegrācijas sistēmas izstrāde” ietvaros veic pētījumu, kura mērķis ir sniegt pārskatu par esošo situāciju Latvijā un par ES dalībvalstu labāko praksi patvēruma meklētāju, bēgļu, personu, kurām piešķirts alternatīvais statuss (cita veida starptautiskā aizsardzība) brīvprātīgās atgriešanās jomā. Minētā pētījuma uzdevums ir, saskaņā ar iegūtajiem rezultātiem, izstrādāt ieteikumus brīvprātīgās atgriešanās pārvaldības sistēmai, kas būtu ieviešami Latvijā.

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde un Valsts robežsardze ir tās iekšlietu nozares institūcijas, kas ir atbildīgas par datu reģistrēšanu, aktualizēšanu un uzturēšanu migrācijas un patvēruma jomā.

3.8.1.1.attēls
Personu skaits, kuras izmantojušas
brīvprātīgās atgriešanas principu (2004-2008)

Valsts	Skaitis	%
Ukraina	88	31
Krievija	72	25
Armēnija	36	13
Baltkrievija	17	6
Azerbaidžāna	12	4
Gruzija	5	2
Uzbekistāna	3	1
Moldova	1	0.3
Ar nenoskaidrotu pilsonību	7	2

3.8.1.2.attēls
Personu skaits, kurām izsniegts lēmums par
piespiedu izraidīšanu
(2004-2008)

Valsts	Lēmums par piespiedu izraidīšanu	%
Krievija	215	26
Ukraina	136	16
Moldova	132	16
Baltkrievija	39	5
Gruzija	34	4
Uzbekistāna	28	3
Armēnija	24	3
Azerbaidžāna	14	2
Ar nenoskaidrotu pilsonību	41	5

Statistikas dati liecina, ka bijušo PSRS republiku pilsoņiem ir visbiežāk izsniegti lēmumi par piespiedu izraidīšanu.

3.8.1.3.attēls Personu skaits,
kurām sniegta atgriešanas palīdzība
(2009)

Valstiskā piederība	Skaitis
Sīrija	4
Moldova	3
Gana	2
Armēnija	1
Krievija	1
Bangladeša	1
Turcija	1
Uzbekistāna	1
KOPĀ	14

Kopš 2009.gada janvāra Starptautiskās Migrācijas organizācijas Rīgas birojs ir uzsācis Eiropas Atgriešanās fonda līdzfinansētu projektu „Atgriešanās un reintegrācijas sistēmas sagatavošana Latvijā” realizāciju, kura ietvaros nodrošina brīvprātīgi atgriežamo personu atgriešanos un reintegrāciju. Minētā projekta ietvaros 2009.gadā ir sniegta atgriešanās palīdzība 26 personām. Starptautiskās Migrācijas organizācijas Rīgas birojs realizēja

brīvpriatīgās atgriešanas projektus no 1998.gada līdz 2002.gadam.¹¹² No 2002.gada līdz 2008.gadam Latvijā netika realizēta brīvpriatīga trešo valstu pilsoņu atgriešana.

3.9.2. Papildus izmaiņas

Valsts robezsardze ir nozīmēta par atbildīgo institūciju Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 16.decembra direktīvas 2008/115/EK¹¹³ (turpmāk – Direktīva 2008/115/EK) par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi ieviešanā. Latvijai līdz 2010.gada 24.decembrim ir jāievieš šīs direktīvas nosacījumus Latvijas Republikas normatīvajos aktos.

Atbildīgās institūcijas šobrīd uzsākušas darbu pie direktīvas pārņemšanas: iepazīstas ar direktīvas prasībām un salīdzina to ar situāciju Latvijas Republikas aktuālajos normatīvajos aktos, lai varētu veikt kvalitatīvus precizējumus un grozījumus. Galvenie direktīvā noteiktie principi Latvijas Republikas normatīvo aktu īstenošanā praksē jau darbojas, tomēr tajos būs jāpārstrādā normas, kas regulē ārzemnieku izraidīšanas, aizturēšanas un ieeļošanas aizlieguma jomas.¹¹⁴ Pēc izmaiņu veikšanas normatīvajos aktos Valsts robezsardzes praktiskajā darbā notiks izmaiņas, bet konkrēti kādas vēl nav iespējams precīzi identificēt, jo darbs pie Direktīvas 2008/115/EK ieviešanas ir tikai sācies.¹¹⁵

3.10. Globāla pieeja migrācijai

3.10.1. Eiropas imigrācijas un patvēruma pakts

Ņemot vērā to, ka Latvija ir iesaistījusies ES Mobilitātes partnerībā ar Gruziju, kas ir viena no Latvijai prioritārajām valstīm gan ES Kaimiņu politikas, gan Attīstības sadarbības politikas ietvaros, šā gada decembrī ir plānots īstenot pieredzes apmaiņas projektu Gruzijas iekšlietu sistēmas stiprināšanai. Projekta ietvaros sadarbībā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi, Valsts robezsardzi un Ārlietu ministrijas Konsulāro departamentu plānots iepazīstināt Gruzijas pusi ar Latvijas pieredzi saistībā ar pasu un ieeļošanas sistēmas, kā arī konsulārā reģistra un konsulārās rokasgrāmatas izveidi.

Latvijā īstenoat ārvilstu darbaspēka piesaistes politika ir vērsta uz iekšējā darba tirgus aizsardzību un pirms darba atļaujas apstiprināšanas tiek veikts darba tirgus tests izsludinot

¹¹² Sīkāka informācija; Tīkla Latvijas kontaktpunkta 2006.gada pētījumā „Atgriešana”.// Pieejams: <http://emn.lv/lv/pdf/2006/05AtgriehanaLR.pdf>

¹¹³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 16.decembra direktīva 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi.// Oficiālais Vēstnesis, L 348, 24.12.2008.

¹¹⁴ Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes sniegtā informācija.

¹¹⁵ Valsts robezsardzes sniegtā informācija.

vakanci, tādējādi tiek pārbaudīts vai nepieciešamais darbinieks nav pieejams Latvijas pilsoņu, nepilsoņu, citu Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņu, Eiropas Ekonomikas zonas valstu un Šveices Konfederācijas pilsoņu, Eiropas Kopienas pastāvīgo iedzīvotāju, kā arī ārzemnieku, kuriem izsniegta pastāvīgās uzturēšanās atļauja, vidū. Latvijas ārvalstu darbaspēka piesaistes politika, kas nodrošina iekšējā darba tirgus aizsardzību, vienlaikus neierobežo Latvijā uzņemamo viesstrādnieku maksimālo skaitu (nepastāv kvotu sistēma) un ir pietiekami elastīga atbilstoši mainīgajai situācijai darba tirgū, ko ietekmē gan ekonomiskā situācija, gan darba tirgus piedāvājums, gan darba tirgus pieprasījums.¹¹⁶

Jāatzīst, ka efektīvai migrācijas plūsmu pārvaldībai ir nepieciešama sadarbība starp izcelsmes, tranzīta un galamērķa valstīm gan austrumos, gan dienvidos no ES, tāpat jāpauž pārliecība, ka migrācijai jāklūst par neatņemamu ES ārpolitikas sastāvdaļu.

2009.gadā ES un Gruzijas Mobilitātes partnerības ietvaros, Ārlietu ministrijas Attīstības sadarbības politikas nodaļa organizēja pieredzes apmaiņas projektu, kas notika Rīgā no 13. līdz 18.decembrim. Projektā no Gruzijas puses piedalījās pieci eksperti, kas strādā ar iedzīvotāju, konsulāro un vēlētāju reģistru, kā arī pasu un ieceļošanas sistēmu, attiecīgi no Latvijas puses piesaistot Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi, Ārlietu ministrijas Konsulāro departamentu, Valsts robežsardzi un Centrālo Vēlēšanu komisiju.¹¹⁷

¹¹⁶ Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes amatpersonu sniegtā informācija.

¹¹⁷ Ārlietu ministrijas amatpersonu sniegtā informācija.

4. EIROPAS SAVIENĪBAS TIESĪBU AKTU IEVIEŠANA

Arī 2009.gadā gan Saeima, gan Ministru kabinets savas kompetences ietvaros izstrādāja un pieņēma jaunus normatīvos aktus, kā arī veica grozījumus jau esošajos normatīvajos aktos, nodrošinot noteiktu ES tiesību normu iekļaušanu nacionālajos normatīvajos aktos.

Šajā sadaļā turpinām apskatīt to ES tiesību normu saturošu aktu ieviešanas gaitu Latvijas nacionālajā tiesību sistēmā, kas papildinājuši ES tiesību aktu krājumu pēc 2007.gada, kā arī to normatīvo aktu virzību, kuru transponēšana iesākta 2008.gadā un pabeigta vai turpinās 2009.gadā.

Ar ES tiesību aktu transponēšanas gaitu Latvijas normatīvajos aktos, kas izdoti 2006., 2007. un 2008.gadā, var iepazīties politikas ziņojumos par migrācijas un patvēruma situāciju Latvijā 2006., 2007. un 2008.gadā, kas atrodami un lejupielādējami Tīkla Latvijas kontaktpunkta mājas lapā¹¹⁸.

2009.gadā ES tiesību aktu krājumam pievienojušies 8 jauni tiesību akti: 3 regulas, 2 direktīvas, 3 lēmumi. No tiem 2 - ārējo robežu jomā, 3 - vīzu jomā, 2 - imigrācijas jomā un 1 - nelegālās migrācijas jomā.

2009.gadā netika veikta skaitliski liela ES tiesību normu saturošu aktu transponēšana Latvijas normatīvajos aktos, jo atšķirībā no iepriekšējiem gadiem tikai dažiem ES tiesību aktiem transponēšanas termiņš beidzās 2009.gadā.

2009.gadā bija aktuāla ***Padomes 2000.gada 11.decembra regulā (EK) Nr.2725/2000 par pirkstu nospiedumu salīdzināšanas sistēmas Eurodac izveidi, lai efektīvi piemērotu Dublinas Konvenci.***¹¹⁹ iekļauto tiesību normu ieviešana Latvijas normatīvajos aktos.

Atbilstoši minētās regulas, kas pārņemta Latvijai iestājoties Eiropas Savienībā, nosacījumiem no 2009.gada 7.februāra Valsts robezsardze nodrošina informācijas apmaiņu ar pirkstu nospiedumu salīdzināšanas sistēmu „Eurodac” ar Automatizētās pirkstu nospiedumu identifikācijas sistēmas palīdzību.

¹¹⁸ www.emn.lv

¹¹⁹ Padomes 2000.gada 11.decembra regula (EK) Nr.2725/2000 par pirkstu nospiedumu salīdzināšanas sistēmas Eurodac izveidi, lai efektīvi piemērotu Dublinas Konvenciju.// Oficiālais Vēstnesis, L 316/1, 15.12.2000.

METODOLOĢIJA

Pārskats par migrācijas un patvēruma situāciju Latvijā 2009.gadā izstrādāts pamatojoties uz Eiropas Komisijas izstrādāto un Tīkla nacionālo kontaktpunktu pieņemto specifikāciju un struktūru.

Lai atspoguļotu nozīmīgākās politikas un Latvijas normatīvo aktu izmaiņas un pilnveidošanu migrācijas un patvēruma jomā, kā arī informāciju par Eiropas imigrācijas un patvēruma pakta īstenošanu Latvijā, darba izstrādē tika iesaistīti eksperti no Iekšlietu ministrijas, Ārlietu ministrijas, Tieslietu ministrijas, Labklājības ministrijas, Valsts robežsardzes, Tiesu administrācijas, Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes Organizētās noziedzības apkarošanas pārvaldes un Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes.

Lai politiskās un publiskās debates, kā arī nacionālo normatīvo aktu attīstība migrācijas un patvēruma jomā sasniegtu sabiedrību, valsts iestādes, nevalstiskās organizācijas, akadēmiķi un mediji galvenokārt izmanto tīmekļa vidi. Tādējādi, pārskata sagatavošanā lielā mērā tika izmantots tīmeklis, lai pārlūkotu un izvērtētu jaunākos rakstus, viedokļus un debates par migrācijas un patvēruma jautājumiem Latvijā. Darbā tika izmantoti ziņu portālos www.apollo.lv, www.delfi.lv, www.tvnet.lv, www.diena.lv, www.la.lv, www.db.lv, www.nra.lv, www.lv.lv, Latvijas Republikas normatīvo aktu portālā www.likumi.lv, specializētā informācijas portālā bēgļiem un patvēruma meklētājiem - www.patverums-dm.lv, sabiedriskās politikas portālā www.politika.lv, kā arī Saeimas www.saeima.lv, Ministru kabineta www.mk.gov.lv un visu ministriju ārējās mājas lapās pieejamā un sniegtā informācija.

Gatavojot pārskatu netika lietoti speciāli kritēriji, lai pārbaudītu rakstu, publikāciju, viedokļu, debašu nozīmīgumu.

IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS

Avoti:

- Imigrācijas likums.// Latvijas Vēstnesis, Nr.169, 20.11.2002.
- Krimināllikums.// Latvijas Vēstnesis, Nr.199/200, 08.07.1998. [spēkā ar 01.04.1999.]
- Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss.// Ziņotājs, Nr.51, 20.12.1984. [spēkā ar 01.07.1985.] - Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=89648>
- Latvijas Republikas valsts robežas likums.// Latvijas Vēstnesis, Nr.189, 02.12.2009.
- Likums „Grozījumi Dzīvesvietas deklarēšanas likumā”.// Latvijas Vēstnesis, Nr.182, 17.11.2009. [spēkā ar 01.01.2010.]
- Likums „Grozījumi Imigrācijas likumā”.// Latvijas Vēstnesis, Nr.4, 09.01.2008. [spēkā ar 23.01.2008.]
- Likums „Grozījumi Imigrācijas likumā”.// Latvijas Vēstnesis, Nr.43, 18.03.2009.
- Likums „Grozījumi Krimināllikumā”.// Latvijas Vēstnesis, Nr.90, 10.06.2009. [spēkā ar 01.07.2009.]
- Likums „Par Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas pret transnacionālo organizēto noziedzību Protokolu par cilvēku tirdzniecības, jo sevišķi tirdzniecības ar sievietēm un bērniem, novēršanu, apkarošanu un sodīšanu par to”.// Latvijas Vēstnesis, Nr.66, 28.04.2004. [spēkā ar 29.04.2004.]
- Likums „Par Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāju statusu Latvijā”.// Latvijas Vēstnesis, Nr.107, 07.07.2006.
- Ministru kabineta iekārtas likums.// Latvijas Vēstnesis, Nr.64, 11.04.2002.
- Patvēruma likums.// Latvijas Vēstnesis, Nr.100, 30.06.2009.
- Saeimas Kārtības rullis.// Latvijas Vēstnesis, Nr.96, 18.08.1994.
- Valsts civildienesta likums.// Latvijas Vēstnesis, Nr.331/333, 22.09.2000.
- Vispārīgās programmas „Solidaritāte un migrācijas plūsmu pārvaldība” ietvaros izveidoto fondu vadības likums.// Latvijas Vēstnesis, Nr.57, 15.04.2009.
- Ministru kabineta 2003.gada 29.aprīļa noteikumi Nr.217 „Vīzu noteikumi”.// Latvijas Vēstnesis, Nr.65, 30.04.2003. [spēkā ar 01.05.2003.]
- Ministru kabineta 2009.gada 3.februāra noteikumi Nr.99 „Noteikumi par automatizētās pirkstu nospiedumu identifikācijas sistēmā (AFIS) iekļaujamās informācijas apjomu un izmantošanas kārtību”.// Latvijas Vēstnesis, Nr.21, 06.02.2009. [spēkā ar 07.02.2009.]

- Ministru kabineta 2008.gada 3.oktobra noteikumi Nr.167 „Solidaritātes un migrācijas plūsmu pārvaldīšanas pamatprogrammas 2007.-2013.gadam fondu īstenošanas, vadības, kontroles un uzraudzības kārtība”// Latvijas Vēstnesis, Nr.44, 19.03.2008.
- Ministru kabineta 2008.gada 10.jūnija noteikumi Nr.425 „Solidaritātes un migrācijas plūsmu pārvaldīšanas pamatprogrammas 2007.–2013.gadam Ārējo robežu fonda, Eiropas Atgriešanās fonda un Eiropas Bēgļu fonda projektu atlases un tehniskās palīdzības aktivitātes īstenošanas kārtība”// Latvijas Vēstnesis, Nr.96, 20.06.2008.
- Ministru kabineta 2009.gada 7.jūlija noteikumi Nr.733 „Noteikumi par valsts valodas zināšanu apjomu un valsts valodas prasmes pārbaudes kārtību profesionālo un amata pienākumu veikšanai, pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai un Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai un valsts nodevu par valsts valodas prasmes pārbaudi”// Latvijas Vēstnesis, Nr.110, 14.07.2009. [spēkā ar 01.09.2009.]
- Ministru kabineta 2009.gada 22.decembra noteikumi Nr.1580 „Noteikumi par kārtību, kādā no valsts budžeta līdzekļiem sedz pašvaldības izdevumus, izmitinot bērnu aprūpes iestādē nepilngadīgu personu bez pavadības, un šo izdevumu apmēru”// Latvijas Vēstnesis, Nr.204, 29.12.2009. [stājas spēkā 01.01.2010.]

- Deklarācija par Valda Dombrovska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību// Latvijas Vēstnesis, Nr.40, 12.03.2009.
- Latvijas nacionālā pozīcija par Pilotprojektu – starptautisko aizsardzību saņēmušo personu pārvietošana no Malta uz citām Eiropas Savienības dalībvalstīm// <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40149774&mode=mk&date=2009-10-27> – [sk.21.12.2009.]
- Latvijas Republikas valdības un Krievijas Federācijas valdības protokols „Apvienotās Latvijas – Krievijas darba grupas par jautājumiem cīņā pret nelegālo migrāciju izveidošanu”// Latvijas Vēstnesis, Nr.147, 15.09.2005.
- Likumprojekta „Grozījumi Imigrācijas likumā” anotācija// http://www.saeima.lv/saeima9/lasa?dd=LP1001_0 – [sk.10.03.2009.]
- Likumprojekta „Grozījumi Imigrācijas likumā” anotācija// <http://titania.saeima.lv/LIVS/SaeimaLIVS.nsf/0/A4AE4F3C05CC28E2C22575F2004311B3?OpenDocument> – [sk. 27.08.2009.]
- Likumprojekts „Grozījumi Imigrācijas likumā”// <http://titania.saeima.lv/LIVS/SaeimaLIVS.nsf/0/A4AE4F3C05CC28E2C22575F2004311B3?OpenDocument> – [sk.27.08.2009.]

- Ministru kabineta 2009.gada 27.oktobra sēdes protokols Nr.76.//
<http://www.likumi.lv/doc.php?id=199964> – [sk.22.12.2009.]
- Ministru kabineta 2009.gada 15.decembra sēdes protokols Nr.88.//
<http://www.likumi.lv/doc.php?id=202334>
- Ministru kabineta 2008.gada 19.maija rīkojums Nr.263 „Par Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumu plānu 2008.gadam”.// Latvijas Vēstnesis, Nr.78, 21.05.2008.
- Ministru kabineta 2008.gada 29.oktobra rīkojums Nr.650 „Par Īpašu uzdevumu ministra sabiedrības integrācijas lietās sekretariāta reorganizāciju”.// Latvijas Vēstnesis, Nr.169, 30.10.2008.
- Ministru kabineta 2009.gada 9.aprīļa rīkojums Nr.234 „Par N.Garbaru”.// Latvijas Vēstnesis, Nr.57, 15.04.2009.
- Ministru kabineta 2009.gada 6.maija rīkojums Nr.281 „Par Bērnu, ģimenes un sabiedrības integrācijas lietu ministriju”.// Latvijas Vēstnesis, Nr.71, 08.05.2009.
[spēkā ar 06.05.2009.]
- Ministru kabineta 2009.gada 15.jūlija rīkojums Nr.472 „Par E.Aldermani”.// Latvijas Vēstnesis, Nr.113, 17.07.2009.
- Ministru kabineta 2009.gada 27.augusta rīkojums Nr.588 „Par Ē.Baranovski”.// Latvijas Vēstnesis, Nr.138, 01.09.2009.
- Ministru kabineta 2009.gada 27.augusta rīkojums Nr.590 „Par Programmu cilvēku tirdzniecības novēršanai 2009.–2013.gadam”.// Latvijas Vēstnesis, Nr.138, 01.09.2009. [spēkā ar 27.08.2009.]
- Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas 2009.gada 16.decembra sēdes darba kārtība.// http://www.saeima.lv/pages/AIeK/komisija-darbiba.jsp?chapter_id=6
- Valsts sekretāru sanāksmes 2009.gada 1.oktobra protokols Nr.37.//
<http://www.mk.gov.lv/lv/mk/vsssanaksmes/saraksts/protokols/?protokols=2009-10-01>
– [sk.22.12.2009.]
- Valsts sekretāru sanāksmes 2009.gada 15.oktobra protokols Nr.39.//
<http://www.mk.gov.lv/lv/mk/vsssanaksmes/saraksts/protokols/?protokols=2009-10-15>
– [sk. 22.12.2009.]
- Valsts sekretāru sanāksmes 2009.gada 29.oktobra protokols Nr.41.//
<http://www.mk.gov.lv/lv/mk/vsssanaksmes/saraksts/protokols/?protokols=2009-10-29>
– [sk.18.12.2009.]

- Valsts sekretāru sanāksmes 2009.gada 5.novembra protokols Nr.42.//
<http://www.mk.gov.lv/lv/mk/vsssanaksmes/saraksts/protokols/?protokols=2009-11-05>
– [sk. 22.12.2009.]
- Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 18.jūnija direktīva 2009/52/EK, ar ko nosaka minimālos standartus sankcijām un pasākumiem pret darba devējiem, kas nodarbina trešo valstu valstspiederīgos, kuri dalībvalstīs uzturas nelikumīgi.//
Oficiālais Vēstnesis, L 168, 30.06.2009.
- Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 16.decembra direktīva 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi.// Oficiālais Vēstnesis, L 348, 24.12.2008.
- Eiropas Parlamenta un Padomes 2007.gada 23.maija lēmums Nr.575/2007/EK, ar kuru izveido Eiropas Atgriešanās fondu laika posmam no 2008. līdz 2013. gadam kā daļu no vispārīgās programmas „Solidaritāte un migrācijas plūsmu pārvaldība”.// Oficiālais Vēstnesis, L 144, 06.06.2007.
- Eiropas Padomes 2008.gada 14.maija lēmums Nr.2008/381/EK, ar ko izveido Eiropas migrācijas tīklu.// Oficiālais Vēstnesis, L131, 21.05.2008.
- Eiropas Parlamenta un Padomes 2007.gada 11.jūlija regula (EK) Nr.863/2007, ar ko izveido mehānismu ātrās reaģēšanas robežapsardzes vienību izveidei un ar ko groza Padomes Regulu (EK) Nr.2007/2004 attiecībā uz šo mehānismu, kā arī reglamentē pieaicināto amatpersonu pienākumus un pilnvaras.// Oficiālais Vēstnesis, L 199, 31.07.2007.
- Padomes 2001.gada 20.jūlija direktīva 2001/55/EK par obligātajiem standartiem, lai pārvietoto personu masveida pieplūduma gadījumā sniegtu tām pagaidu aizsardzību, un par pasākumiem, lai līdzsvarotu dalībvalstu pūliņus, uzņemot šādas personas un uzņemoties ar to saistītās sekas.// Oficiālais Vēstnesis, L 212, 07.08.2001.
- Padomes 2001.gada 28.maija direktīva 2001/40/EK par tādu lēmumu savstarpēju atzīšanu, kas attiecas uz trešo valstu valstspiederīgo personu izraidīšanu.// Oficiālais Vēstnesis, L 149, 02.06.2001.
- Padomes 2003.gada 25.novembra direktīva 2003/109/EK par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji.// Oficiālais Vēstnesis, L 016, 23.01.2004.

- Padomes 2009.gada 25.maija direktīva 2009/50/EK par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos augsti kvalificētas nodarbinātības nolūkos.// Oficiālais Vēstnesis, L 155, 18.06.2009.
- Padomes 2000.gada 11.decembra regula Nr.2725/2000/EK par pirkstu nospiedumu salīdzināšanas sistēmas Eurodac izveidi, lai efektīvi piemērotu Dublinas Konvenciju.// Oficiālais Vēstnesis, L 316/1, 15.12.2000.

Literatūra:

- Ārējo robežu fonds.// <http://www.rs.gov.lv/index.php?doc=4536> – [sk.19.10.2009.]
- Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkta 2006.gada pētījums „Atgriešana”.// Pieejams: <http://emn.lv/lv/pdf/2006/05AtgriehanaLR.pdf>
- Fridrihsone M. Godmanis aiziet.// http://www.db.lv/a/2009/02/20/Godmanis_aiziet?open=sec – [sk.20.02.2009.]
- Iekšlietu ministrijas struktūra.// <http://www.iem.gov.lv/lat/ministrija/struktura/> - [sk.03.11.2009.]
- Iljinska K. Šīns: uzturēšanās atļauju pārdošana ir laba ideja.// http://www.db.lv/2/a/2009/09/11/SHins_uztureshanas_atlauju - [sk.11.09.2009.]
- Iljinska K. Uzņēmējs: termiņuzturēšanās atļaujas ir labs iemesls investīcijām.// http://www.db.lv/2/a/2009/10/15/Uznamejs_terminuztureshan - [sk.15.10.2009.]
- Izsludina sabiedrības integrācijas politikas pamatnostādnes 2010.-2019.gadam.// http://www.bm.gov.lv/lat/sabiedribas_integracija/aktualitates/?doc=11890 – [sk.05.05.2009.]
- Izveidots tiešsaistē pieejams informatīvs materiāls imigrantiem.// <http://zinas.nra.lv/latvija/11712-izveidots-tiessaiste-pieejams-informativs-materials-imigrantiem.htm> - [sk.18.12.2009.]
- Jauce S. Apstiprina Valda Dombrovska valdību.// <http://www.lv.lv/index.php?menu=fotoreportazas&fid=513> – [sk.22.09.2009.]
- Laganovskis G. Ministre: iekšlietu reformas bijušas vērienīgas un savlaicīgas.// <http://www.lv.lv/?menu=doc&id=199975> – [sk.03.11.2009.]
- Līcītis E. Biļete uz Eiropu – 10 000 latu, izglītība „kaktu” augstskolās.// http://www2.la.lv/lat/latvijas_avize/jaunakaja_numura/redakcijas.viesis/?doc=67287 – [sk.13.11.2009.]
- Melbārzde L. Tautas partija prasa valdības demisiju, premjers dodas pie prezidenta.// http://www.db.lv/a/2009/02/20/Tautas_partija_prasa_vald?open=sec – [sk.20.02.2009.]

- Patvēruma meklētāju centru „Mucenieki” nodod IeM aģentūras apsaimniekošanā.// <http://www.iem.gov.lv/lat/aktualitates/jaunumi/?doc=17563> – [sk.12.11.2009.]
- Pārvalde veiksmīgi apgūst Eiropas Savienības piešķirto finansējumu.// http://www.pmlp.gov.lv/lv/par_pmlp/projekti/projekti_06.html - [sk.21.12.2009.]
- Plāno atvieglot uzturēšanās atļauju izsniegšanu investoriem un nekustamo īpašumu pircējiem.// <http://www.delfi.lv/news/national/politics/plano-atvieglot-uzturesanas-atlauju-izsniegšanu.d?id=27408919> – [sk.15.10.2009.]
- Plāno mazināt cilvēku tirdzniecības upuru skaitu.// <http://zinas.nra.lv/latvija/7896-plano-mazinat-cilveku-tirdzniecibas-upuru-skaitu.htm> - [sk.12.11.2009.]
- Projekts „Maini tradicionālās dzimumu lomas – novērs cilvēku tirdzniecību”.// <http://www.marta.lv/vpage.php?lang=lv&id=14&lapa=283> – [sk.13.11.2009.]
- Projekts „Adaptācijas programmu un materiālu izveide trešo valstu valstspiederīgo bērniem vecumā no 6 līdz 12 gadiem”.// <http://izm.izm.gov.lv/nozares-politika/izglitiba/vispareja-izglitiba/aktualitates/4719.html> - [sk.18.02.2010.]
- Robežsardzes sakaru virsnieki dodas uz Gruziju un Baltkrieviju.// <http://www.rs.gov.lv/index.php?id=35&sa=&top=-1&rel=768> – [sk.24.02.2009.]
- Saeima atbalsta jaunu Latvijas Republikas Valsts robežu likumu.// <http://www.saeima.lv/pages/aktualitates.jsp?page=info-medijiem&id=15512> – [sk.12.11.2009.]
- Stroja A. Biedrība «Dialogi.lv» uzsāk divus Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda atbalstītus projektus.// http://www.dialogi.lv/article_new.php?id=2851 – [sk.13.01.2010.]
- Tomēr paaugstina latīņu investoriem uzturēšanās atļauju saņemšanai.// <http://www.diena.lv/lat/business/hotnews/tomer-parskata-nosacijumus-investoriem-uzturesanas-atlauju-sanemsanai> - [sk.10.11.2009.]
- Valdība vienojas reorganizēt Baštika vadīto ministriju.// <http://www.diena.lv/lat/politics/hot/bastiks-uzskata-ka-sai-valdibai-berni-neinterese> - [sk.28.04.2009.]
- Varētu izvērtēt uzturēšanas atļauju piešķiršanu investoriem.// <http://www.delfi.lv/news/national/politics/varetu-izvertet-uzturesanas-atlauju-pieskirsanu.d?id=27020699> – [sk.24.09.2009.]